

Nenad Fogel, Radoje Čolović i Dragan Pantelić

JEVREJI PROFESORI MEDICINSKIH FAKULTETA U SRBIJI

Impresum

JEVREJI PROFESORI MEDICINSKIH FAKULTETA U SRBIJI

*Izdavač: Jevrejska opština Zemun, Dubrovačka 21, Zemun
e-mail. jozemun@sbb.rs website: www.joz.rs*

Urednik: Nenad Fogel

Autori: Nenad Fogel, Radoje Čolović i Dragan Pantelić

Uvod: Nenad Fogel

Uvod za VMA: Aleksandar Kraus

Recenzija: profesor dr Snežana Veljković

Tehnički urednik, naslovna strana: Jugoslav Rakita

Copyright: JOZ

Štampa: LaPressing, Lazarevac

Tiraž: 500

SADRŽAJ

Uvod	5	Profesori Vojnomedicinske akademije JNA	65
Profesori Medicinskog fakulteta u Beogradu	9	Aleksandar Kraus: Povezanost Jevreja i VMA	67
Leon Kojen (Koen)	11	Izidor Papo	71
Solomon Davidović	15	Roza Papo	77
Marta Doder Husar	19	Herbert Kraus	79
Toma Štraser	21	Salomon Levi	83
Vera Lukić	25	Ervin Ginzberg	85
Josif Vesel	29	Emanuel Vajs	89
Maksim Šternić	31	Solomon Adanja	91
Srećko Podvinec	33	David Mel	93
Zdenko Levental	35	Lea Rozencvajg Bogdanov	95
Benko Adanja	37	Alfred Štajner	97
Nikola Volf	39		
Marko Anaf	41	Recenzija profesora dr Snežane Veljković	101
Ruben Han	43	Jevreji studenti MF Beograd 1949-49.	104
		Jovan Rajs	106
Profesori Medicinskog fakulteta u Novom Sadu	45	Zahvalnost	109
Teodor Kovač	47		
Aleksandar Kerenji	49	Biografija akademika Radoja Čolovića	111
Stevan Goldman	51		
Đorđe Fišer	53	Izložbeni panoi	113
Ivan Piliš	55		
Profesori Medicinskog fakulteta u Nišu	57		
Estera Mrčarica	59		
Eva Levi Jovović	61		

UVOD

Posle završenih studija, profesionalni radni vek započeo sam 1978. godine na Medicinskom fakultetu u Beogradu, na mestu referenta za ONO i DSZ (opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu).

U skladu sa funkcijom koju sam obavljao, a u dogovoru sa sekretarom Fakulteta, Draganom Pantelićem, pokrenuo sam akciju izdavanja ličnih kartica, koje bi olakšale kontrolu kretanja na velikom prostoru Fakulteta. Za razliku od današnjeg vremena, tada je to možda bila „čudna“ mera predostrožnosti, međutim, iako zvanično to nije bila obaveza, odziv je bio veoma dobar i zaposleni su dostavili svoje fotografije i podatke o radnom mestu na kome su bili zaposleni. Bila je to prilika da se upoznam sa svim zaposlenima na Fakultetu, a bilo ih je više od 1000.

Nenad Fogel

Nisam tražio podatak koje su vere ili nacije, ali sam uočio da među zaposlenima ima prezimena koja sugerišu da su jevrejskog porekla. Sigurno vas zanima zašto me je to zainteresovalo. Moram da naglasim, ni mene prilikom zapošljavanja nisu pitali ko sam i šta sam. Moje prezime, Fogel, verovatno ih je asociiralo na nemačko, jer Fogel (Vogel) na nemačkom znači ptica. Sve do devedesetih nikoga nije zanimalo, bar javno, ko je ko i odakle je došao. Posle su mi prijatelji sa posla pričali da sam „bio“ sve: Nemač, Mađar, čak i Slovenac, ali niko nije pomislio da sam jevrejskog porekla.

Još u prvom razredu osnovne škole, koji sam završio u Novom Sadu, ja sam se „deklarisao“ kao Srbo-Jevrejin, što je izazvalo iznenađenje kod moje učiteljice. Kasnije sam se izjašnjavao kao Jugosloven, što je postalo besmisleno posle ratova devedesetih.

Da bih predupredio nagađanja o svom poreklu, odlučio sam da se izjašnjavam kao Jevrejin. Tako se bar u Srbiji određuje koje si nacije, po ocu, a otac Danilo bio je 100% jevrejskog porekla. Međutim, po jevrejskim zakonima ja sam Srbin, jer se kod njih pripadnost određuje po majci. Zbrka, naravno, ali ja se u duši još uvek osećam kao dete od sedam godina koje se tada izjasnilo da je Srbo-Jevrejin.

Elem, posle tri godine provedene na Medicinskom fakultetu, sa mesta šefa tehničke službe, prešao sam u ćerku firmu, Tehničko ekonomski centar Medicinskog fakulteta u Beogradu. Konačno sam kao šumarski inženjer dobio mesto koje odgovara mojoj stručnoj spremi. Postavljen sam za direktora OOUR (Osnovna

organizacija udruženog rada) i bio zadužen za održavanje zelenih površina unutar sadašnjeg Kliničkog centra Srbije koji je smešten na preko 40 hektara.

Tokom godina koje sam proveo u okruženju sa medicinskim radnicima, upoznao sam skoro sve profesore Medicinskog fakulteta. Sa nekima, jevrejskog porekla, bio sam blizak, kao sa Verom Lukić i Maksimom Šternićem, sa nekima sam imao samo poslovne kontakte, ali nikada nismo razgovarali na temu porekla.

Dragan Pantelić, koji je posle funkcije sekretara, postavljen za direktora izdavačke delatnosti Medicinskog fakulteta u Beogradu, pokrenuo je 1999. godine izdanja koja su bila posvećena sećanju na profesore koji su radili na Fakultetu od njegovog osnivanja 1920. godine. Projekat se tokom godina širio i Medicinski fakultet je do sada izdao nekoliko takvih izdanja koje je uređivao akademik Radoje Čolović.

Tih dvehiljaditih godina, Dragan Pantelić i ja, koji sam već bio izabran za predsednika Jevrejske opštine Zemun, maštali smo da objavimo knjigu sa biografijama profesora Medicinskog fakulteta u Beogradu koji su imali jevrejsko poreklo. Bilo je potrebno petnaest godina da se naše maštanje pretvori u stvarnost. Realizacija projekta mogla je da se ostvari pre svega zato što su Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije i Gradska opština Zemun prepoznali značaj našeg projekta i finansijski podržali izdavanje ovog biografskog leksikona.

Pored profesora jevrejskog porekla, koji su radili na Medicinskom fakultetu u Beogradu, odlučili smo da uključimo i sve one koji su bili profesori na novooosnovanim medicinskim fakultetima u Srbiji. Od 1960. godine u Srbiji je formirano još četiri Medicinska fakulteta: Novi Sad, Niš, Kragujevac i Priština. Naravno, bilo je više nego opravdano da se u taj spisak uključe i profesori koji su radili na Vojnomedicinskoj akademiji. Pogotovu što je osnivanje VMA bilo inicirano i realizovano baš od Jevreja lekara zaposlenih u Vojsci. Uvod o doprinosu Jevreja osnivanju i razvoju VMA napisao je Aleksandar Kraus, sin dr Herberta Krausa prvog načelnika VMA.

Projektu se priključio i akademik dr Radoje Čolović, tako što nam je dao dozvolu da objavimo pet njegovih priča o profesorima jevrejskog porekla, ali i ukazivanjem na brojne izvore koji su nam bili od velike koristi.

Posle istraživanja koja smo sproveli, utvrdili smo da je na Medicinskom fakultetu u Beogradu predavalo trinaest profesora jevrejskog porekla, na Novosadskom njih sedam, na Niškom dvoje i na VMA deset. Jedan asistent Medicinskog

Dragan Pantelić

fakulteta u Beogradu napravio je profesorsku karijeru na Karolinska institutu u Stokholmu.

Na fakultetima u Kragujevcu i Prištini nije bilo profesora jevrejskog porekla. Uz reprint pet biografskih priča koje je napisao akademik Radoje Čolović, Dragan Pantelić je autor pet priloga, a ostalih 20 napisao je Nenad Fogel, moja malenkost. Dve priče nisu napisane zato što su dva profesora sa Novosadskog fakulteta, braćni par Miroslav i Suzana Štajinic, zamolili da o njima ne pišemo.

Pored osnovnih podataka i stručnih biografija profesora, priče smo obogatili sa podacima o njihovom poreklu i sudbini tokom Drugog svetskog rata, kako njih, tako i njihovih porodica, a kod starijih smo obradili i njihovo učešće u Balkanskim ratovima i Prvom svetskom ratu. Dodatna vrednost ove knjige možda leži i u objavljivanju brojnih fotografija iz privatnih kolekcija njihovih porodica i prijatelja. Koristili smo podatke i iz vojnih kartona i upisnih listova medicinskih fakulteta koji su sadržavali njihove fotografije i svojeručno napisane biografije.

Kao zaključak može se reći da su svi oni pre svega bili lojalni građani Kraljevine Jugoslavije, posleratne Jugoslavije i današnje Srbije. Njihova humanost i predanost profesiji koju su obavljali odražava se brojem naučnih i stručnih radova koje su tokom svog radnog veka objavili. Mnogi od njih su, pored osnovnog posla predavača, uporedo bili lekari i hirurzi, koji su svojim radom učestvovali u izlečenju brojnih pacijenata. Ovom knjigom sa ponosom ukazujem da su i Jevreji, u skladu sa svojom brojnošću, doprineli razvoju medicine u našoj domovini Srbiji.

Na kraju, želim da istaknem da sam tokom svog profesionalnog rada imao priliku i čast da upoznam brojne profesore i ostale medicinske radnike, srpskog i drugog porekla, koji su dali nemerljiv doprinos razvoju zdravstvenog i visokoškolskog sistema u Srbiji.

Kao poseban aneks, knjiga sadrži i prigodnu izložbu fotografija i raznih dokumenata vezanih za rad uvažениh profesora.

Urednik izdanja
Nenad Fogel

PROFESORI
MEDICINSKOG FAKULTETA U BEOGRADU

osnovanog 9. decembra 1920.

LEON KOJEN (KOEN)

Leon Kojen (Koen) je rođen 23. oktobra 1876. godine u Beogradu. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Beogradu 1895. godine. U jesen iste godine upisao se na Medicinski fakultet u Beču koji je 1901. godine završio sa odličnim uspehom i stekao titulu doktora. Tokom studija posebno se interesovao za anatomiju, koju je studirao kod profesora Cuckerkandla.

Po završetku fakulteta vratio se u Beograd, odslužio vojni rok i 1902. godine ponovo otišao u Beč na specijalizaciju hirurgije. Najpre je proveo tri meseca na Urološkom odeljenju profesora Fritsch-a a zatim je prešao na Urološko odeljenje profesora Cuckenkandl-a, gde je ostao do aprila 1903. godine kada odlazi u Pariz kod profesora Guyon-a, kod koga ostaje do kraja 1903. godine.

Zatim se vratio u Beograd i dobio posao sekundarnog lekara na Hirurškom odeljenju Opšte državne bolnice kod dr Vojislava Subbotića. Godine 1904. učestvuje na Prvom kongresu srpskih lekara i prirodnjaka. Godine 1905. izabran je prvog sekundarnog lekara (položaj koji odgovara današnjem zvanju asistenta), i u tom zvanju ostaje do 1919. godine. U ratu 1912. godine kao hirurg zavojišta Moravske divizije prvog poziva zauzeo je aktivan stav kod povreda trbuha koje su se do tada lečile konzervativno. Uprkos velikom mortalitetu to je bila značajna novina u ratnoj hirurgiji koja će se kasnije pokazati ispravnom. U ratu 1913. godine s vojskom je stigao do Prilepa ali je naredjenjem Vrhovne komande vraćen u Skoplje, gde je pri Stalnoj vojnoj bolnici otvorio Hirurško odeljenje i postao njegov šef. Potom je vraćen u Beograd gde je bio šef nekoliko privremenih bolnica, da bi se opet vratio na mesto šefa Hirurškog odeljenja u Skopju i dobio čin sanitetskog majora. Demobilisan je u septembru 1913. godine.

Koen i Krstić

Donji red, drugi s desna dr L. Koen

Dr Koen je još kao asistent Hirurškog odeljenja 1913. godine napisao predstavku ministru unutrašnjih dela u čijem sa sastavu nalazila sanitetska služba u kojoj je obrazložio potrebu osnivanja Hirurško-urološkog odeljenja pri Opštoj državnoj bolnici. Nastupajući rat omeo je formiranje odeljenja.

U Prvom svetskom ratu postavljen je za glavnog hirurga Moravske divizije prvog poziva. U narednom periodu imao je više premeštaja, u Smederevsku Palanku, Čupriju, Kruševac, Prištinu i Prilep gde je oboleo od trbušnog tifusa. Zatim se povukao preko Albanije i preko Italije je upućen u Francusku gde se oporavio. Posle toga je upućen u Solun na mesto komandanta drugog hirurškog zavojišta Moravske bolnice. Potom je premešten za hirurga Poljske bolnice Prve armije, a posle toga i za šefa hirurga Bolnice prestolonaslednika Aleksandra. Po potrebi službe upućivan je iz bolnice u bolnicu da bi stigao u Vojnu bolnicu u Skoplju. Meseca maja 1919. godine osnovao je Hirurško-urološko odeljenje koje je, uz Hirurško-ortopedsko odeljenje kojim je rukovodio dr Nikola Krstić, bilo retko specijalizovano odeljenje u tadašnjoj Evropi. Iako su oba odeljenja bila u sklopu hirurgije na čijem je čelu bio profesor Vojislav Subbotić, ona su ipak imala izvesnu samostalnost. Njegovi bolesnici su najpre bili smešteni na Hirurškom odeljenju. Februara 1922. godine otvoreno je zasebno Hirurško-urološko odeljenje, koje je u početku bilo smešteno u neudobnoj baraci sve do izgradnje nove zgrade Hirurškog odeljenja. Godine 1932. Savet medicinskih fakulteta izabrao je dr Koena za vanrednog profesora i poverio mu osniva-

*Donji red dr L. Koen, dr J.V. Subbotić, dr N. Krstić
gornji red nepoznat, dr S. Mihajlović, dr B. Pijade i
dr S. Alkalaj*

nje Urološke klinike. Klinika je bila smeštena u zgradi Drugog hirurškog odeljenja Opšte državne bolnice koja je bila sagrađena 1931. godine. On je primio novu zgradu sa oko 200 bolesničkih postelja kao „II hirurško odeljenje i urološka klinika”, i tako postao istovremeno i upravnik Urološke klinike i šef II hirurškog odeljenja Opšte državne bolnice (to je zgrada današnje I hirurške klinike). U novoj zgradi dr Kojen je intenzivno radio ne samo urologiju već i abdominalnu hirurgiju, a posebno hirurgiju žučnih puteva, želuca i debelog creva.

U Drugom svetskom ratu dr Kojen je bio zarobljen, ali je kao lekar oslobođen i vraćen u Beograd da bi ubrzo ponovo bio uhapšen i sproveden u zatvor u Gracu u Austriji. Juna 1941. godine ponovo je pušten iz zatvora i vraćen u Beograd odakle je 10. januara 1942. godine preko Italije dospeo u London, gde je do kraja rata radio u Crvenom krstu. Pri kraju rata vratio se u Srbiju, a u Beograd je stigao 26. X 1944. godine, 6 dana po oslobođenju grada. Tu započinje rad na obnovi Urološke klinike i zbrinjavanju ranjenika sa fronta. Početkom novembra Urološka klinika je radila kao odeljak Glavne vojne bolnice primajući ranjenike s fronta i obavljajući nastavu iz hirurgije i urologije na Medicinskom fakultetu. U to vreme bio je veliki broj povreda uretre i izvesni broj kombinovanih povrede uretre, rektuma i bešike koje je on sa uspehom zbrinjavao. Njegove publikacije o zbrinjavanju tih povreda dobile su značajna priznanja u međunarodnoj literaturi.

Godine 1949. dr Kojen biva izabran za redovnog profesora Medicinskog fakulteta. Međutim, on se uskoro razboleo. Uprkos teškim bolovima u grudima i levoj ruci u kojoj je „gubio snagu”, on je izvodio planirane operacije, ne dozvoljavajući da se one odlažu. No, bolest se sve više pogoršavala tako da je poslednje mesecе svog života proveo u krevetu. Umro je 26. maja 1949. godine u postelji u svojoj radnoj sobi.

Dr Koen je bio jedan od najaktivnijih članova SLD-a i jedan od najboljih saradnika Srpskog arhiva. Bio je učesnik Prvog sastanka srpskih hirurga 1907. godine na kome je podneo referat Današnje stanovište pri lečenju hipertrofije prostate. Učestvovao je i na Prvom jugoslovenskom sastanku za operativnu medicinu 1911. godine sa dva referata, Transvezikalna prostatektomija u dva maha i O operativnom lečenju stricturae urethrae traumaticae, kao i diskusijama po drugim referatima.

Objavio je veći broj članaka u domaćim i međunarodnim časopisima. Učestvovao je na domaćim i međunarodnim kongresima. Posebno je zapažen njegov referat *Valeur comparative des divers examens du sang de l'urine dans la chirurgie urinaire* koji je podneo na Trećem kongresu internacionalnog urološkog društva u Brislu 1928. godine posle koga je izabran za potpredsednika tog društva, Profesor Kojen je bio član SLD-a, predsednik beogradske podružnice SLD-a i predsednik Jugoslovenskog hirurškog društva od 1936. do 1947. godine (tri mandata). Bio je član Hirurške akademije u Parizu, Francuskog i Rumunskog urološkog društva, član i delegat Jugoslavije u internacionalnom urološkom društvu i član Internacionalnog hirurškog društva. Bio je veoma aktivan u Crvenom krstu.

Za ratne zasluge dr Kojen je odlikovan više puta: Ordenom belog orla V stepena, dva puta Ordenom belog orla IV stepena, ordenom Svetog Save III stepena, Karađorđevom zvezdom IV stepena i francuskim ratnim krstom sa palmom.

Radoje Čolović

*Leon Kojen rođen je 23. oktobra 1876. godine u Beogradu od oca Majera i majke Rike. Bio je oženjen sa Vizom Aftalion, imali su sina Milana koji je bio diplomirani pravnik. (prim.urednika)

skog rata dr Davidović beži iz Beograda u Split, gde je neko vreme bio interniran, zatim u Italiju i Veliku Britaniju. U zemlju se vraća 1946. godine i odmah biva postavljen za primarijusa na II hirurškom odeljenju Opšte državne bolnice u Beogradu. Tu obavlja dužnost asistenta hirurške propedeutike.

Godine 1948. dr Solomon Davidović biva izabran u zvanje docenta, 1954. godine vanrednog, a 1960. godine u zvanje redovnog profesora hirurgije. Posle rasformiranja III hirurške prelazi na II, a zatim na I hiruršku kliniku, odakle je otišao u penziju 1962. godine. Dr Davidović je uobičavao da tokom letnjeg raspusta „o svom kruhu i ruhu” odlazi kod poznatih hirurga i usavršava se u hirurgiji. Tako je bio kod Eiselberga, Pels-Leusdena, T. Edwardsa i dr. I za vreme svog izbeglištva u Engleskoj tokom Drugog svetskog rata radio je kod Maingot-a, Gabriel-a i Abel-a. Zajedno s Danićem, Solomon Davidović je napisao knjigu Hirurški podsetnik, koju je štampalo Udruženje jugoslovenskih medicinaru. Učestvovao je u prevodu čuvene de Quevain-ove Hirurške dijagnostike (zajedno sa profesorom Mihailom Petrovićem i M. Danićem): Nažalost, knjiga nije štampana zbog nedostatka sredstava.

*Grobnica Solomona Davidovića na
Jevrejskom groblju u Beogradu*

Dr Solomon Davidović je bio izuzetno plodan autor. Samo do 1935. godine publikovao je 52 rada, najviše u Srpskom arhivu, a 6 u vodećim svetskim časopisima. Tako je nastavio i kasnije. Učestvovao je u pisanju „Lekarskog priručnika” u redakciji profesora V. Arnovljevića. Pred rat zajedno sa dr M. Danićem izdao je monografiju *Ulkus želuca i duodenuma*.

Bio je jedan od najaktivnijih članova SLD-a, učesnik većine njegovih sastanaka i jedan od najboljih saradnika Srpskog arhiva. Učesnik je svih Jugoslovenskih sastanaka hirurga i hirurških kongresa. Bio je izuzetno skroman, nije voleo publicitet, reklamu i slavu. Bio je pravi narodni lekar i hirurg.

Solomon Davidović je umro 23. aprila 1974. godine u 84. godini života.

Radoje Čolović

Literatura: Hirurška propedevtička klinika. Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu, 1920-1935; 59-62.; Bukurov S: profesor dr Solomon Davidović. Srpski Arhiv 1974; sve.6; 505-507

*Profesor Solomon Davidović je rođen u jevrejskoj porodici, otac David, majka? Bio je oženjen sa Elom A. Koen. (prim. urednika)

MARTA DODER HUSAR

Marta Husar je rođena 1920. godine u Novom Sadu, gde je završila osnovnu školu i pet razreda gimnazije. Godine 1936. se preselila u Beograd, u kome je 1939. godine završila gimnaziju i upisala se na Medicinski fakultet. Kao član napredne i antifašističke studentske omladine, učestvovala je u zbivanjima na Fakultetu. Godine 1941. je prekinula školovanje i vratila se sa porodicom u Novi Sad, gde je pristupila Narodnooslobodilačkom pokretu. Septembra 1941. godine je uhapšena od strane mađarskih fašističkih vlasti i vojni sud je osudio na smrt, ali je, u nedostatku dokaza, optužbu preinačio na doživotnu robiju. Zatvorsku kaznu je izdržavala u vojnim i drugim zatvorima Mađarske, a dolaskom Nemaca 1944. godine je, zajedno sa ostalim osuđenima, prebačena u logore Dahau, Bergen-Belzen i Mathauzen. Nakon kapitulacije Nemacke se vratila u zemlju i u Beogradu nastavila studije na Medicinskom fakultetu. Od četvrte godine studija je bila demonstrator na predmetu Intema propedeutika.

Diplomirala je februara 1950. godine i zaposlila se na Ginekološko-akušerskoj klinici kao lekar na specijalizaciji. U zvanje asistenta na predmetu Ginekologija i akušerstvo izabrana je još dok je bila na specijalizaciji, 1953. godine. Specijalistički ispit je položila 1954. godine sa odličnim uspehom. Na Ginekološkoj klinici je prošla put od kliničkog lekara do načelnika Odeljenja za planiranje porodice i člana Poslovnog odbora Klinike. Godine 1961/62. je, kao stipendista Britanskog saveta, boravila šest meseci u Velikoj Britaniji na stručnom usavršavanju, gde je proučavala psihofizičku pripremu trudnica za porođaj. Habilitovana je 1964. godine radom *Uticao dismenoreje na radnu sposobnost fabričkih radnica*. U zvanje docenta je izabrana 1965, a u zvanje vanrednog profesora 1973. godine. Doktorsku disertaciju pod naslovom *Problemi kontracepcije u okviru planiranja porodice i zdravstvene zaštite žena u Beogradu* odbranila je 1981. godine. Naredne godine je izabrana u zvanje redovnog profesora.

Profesorka Husar je jedan od autora udžbenika *Ginekologija*, a učestvovala je i u prevođenju udžbenika *Akušerstvo*, od Greenhilla. Bila je jedan od urednika jugoslovenskog izdanja *Larousseve medicinske enciklopedije*.

Objavila je 132 stručna i naučna rada, od kojih je većina iz oblasti planiranja porodice (oko 70). U toj oblasti se bavila primenom kontracepcije kod mladih osoba, hormonskih i intrauterinih, pri čemu je nastojala da utvrdi neželjene efekte, kao i kontraindikacije za njihovu primenu kod adolescenata. Osim objavljivanja rado-

va na ovu temu, profesorka Husar je održala veliki broj predavanja i organizovala mnogo seminara i simpozijuma iz oblasti ginekologije i akušerstva, a naročito onih posvećenih planiranju porodice. Ta predavanja su držana na sastancima gradskog, republičkog i saveznog nivoa.

Učestvovala je u ostvarivanju projekta Zajednice za nauku „Problemi planiranja porodice u Beogradu”, kao i u projektima Svetske zdravstvene organizacije „O prostaglandinu i Rh senzibilizaciji”. Bila je mentor u izradi nekoliko magistarskih i doktorskih teza.

Bila je dugogodišnji član Srpskog lekarskog društva. Naročito je aktivno učestvovala u radu Ginekološko-akušerske sekcije, u kojoj je u više mahova bila član Upravnog odbora i stalni član Redakcionog odbora za radove koje je SLD objavljivalo. Bila je aktivna i u društvenopolitičkom radu na Ginekološko-akušerskoj klinici i Medicinskom fakultetu, sekretar konferencije Saveza komunista Medicinskog fakulteta, predsednik Sindikata, član brojnih komisija i fakultetskog veća. Pored toga, bila je član Skupštine Fakulteta i njegov predstavnik u telima Univerziteta, kao i u Savezu komunista Univerziteta.

Govorila je engleski, a služila se francuskim jezikom. Odlikovana je Ordenom rada III stepena i Ordenom zasluge za narod sa srebrnim vencem. Pored toga, dobila je brojne zahvalnice, spomenice, diplome i plakete.

Penzionisanaje 1985. godine, a umrla u Londonu 2005. godine.

Radoje Čolović

Profesorka Marta Doder Husar rođena je u Novom Sadu 10. septembra 1920. godine u jevrejskoj porodici od oca Leopolda i majke Gizele. (prim.urednika)

TOMA ŠTRASER

Toma Štraser je rođen 8. novembra 1922. godine u Somboru, u kome je završio osnovnu školu i gimnaziju sa odličnim uspehom. U jesen 1940. godine upisao se na Medicinski fakultet u Beogradu. Po izbijanju rata vratio se u Sombor, u kome je proveo 1941. i 1942. godinu. Godine 1943. je uhapšen i dve godine proveo u nacističkim logorima. Po oslobođenju je neko vreme bio je u Narodnooslobodilačkoj vojsci. Nakon demobilizacije je nastavio studije, tokom kojih je bio demonstrator na anatomiji 1946/47. i internoj medicini od 1947. do 1950. Tokom leta je učestvovao na saveznim radnim akcijama. Bio je jedan od osnivača studentskog časopisa *Medicinski podmladak*. Diplomirao je 1950. godine, kao jedan od najboljih studenata generacije.

Nakon što je nekoliko meseci učestvovao u akcijama za suzbijanje sifilisa imenovan je za kliničkog lekara na Četvrtoj internoj klinici i počeo specijalizaciju. Već 1953. godine postavljen je za šefa kliničke laboratorije. Specijalistički ispit je položio 1954. godine sa odličnim uspehom. Iste godine je otišao na Medicinski fakultet u Strazburu, gde se bavio istraživanjima. Tada je izabran za titularnog asistenta stranca. Godine 1955. otišao je na Institut za balneoklimatologiju u Kislau, Nemačka, gde je izučavao termička dejstva na krvotok. Po povratku u zemlju bavio se kardiologijom i balneoklimatologijom.

Godine 1961. imenovan je za rukovodioca Klimatološkog odseka Balneoklimatološkog instituta, u kome je proveo ostatak profesionalne karijere. Godine 1965. bavio se istraživanjem ateroskleroze i epidemiologije bolesti srca na Institutu za fiziološku higijenu Univeziteta u Mineapolisu, SAD. Tako se dr Štraser od kliničkog lekara i specijaliste opšte interne medicine usmerio ka kardiologiji, primenjenoj kliničkoj biohemiji i balneoklimatologiji, baveći se naročito odnosom termoklimatologije i kardiovaskularnog sistema. Bio je i naučnik istraživač koji je vršio, kako bazična istraživanja (ateroskleroza), tako i istraživanja u vezi sa uticajem socijalno-medicinskih faktora na bolesti srca. Bavio se i epidemiologijom oboljenja srca, tako da je uzeo učešća u tri međunarodna istraživačka projekta iz tih oblasti. Zato je bio cenjen ne samo kao kardiolog i balneoklimatolog već i kao naučnik. Godine 1969. izabran je za saradnika Svetske zdravstvene organizacije (World Health Organisation-WHO), gde je 1970. godine kreirao program za suzbijanje reumatske groznice, 1972. godine program za suzbijanje arterijske hipertenzije, a 1974. godine program za suzbijanje kardiovaskularnih oboljenja.

Факултет

УПИСНИ ЛИСТ

Dr. Štraser
 Dr. Tasa Štraser
 ректор савестар

ОТСЕК (ГРУПА)

1) Дан, месец и година рођења 8. новембар 1922
 2) Место рођења (базисно) Београд, Србија
 3) Држављанство југословенско
 4) Народност српски
 5) Вероисповест католичка
 6) Очево име и презиме др. Таса Штрасер
 7) Очево занимање лекар
 8) Код кога живи (код породице или као самач)

9) Где живи

10) Стално место живљења (где се бави о распусту) Београд

11) Од чега се издржава (родитељи, државна служба, приватна служба, банка, издашња и т.д.) родитељи

12) Прима ли благодajeња

13) Је ли пиотвад и чије

14) Где је и кад положио испит зрелости или завршио испит Београд, 1940

25. новембар, 1960 год.
 Београд.
 Сведучући потпис уписао,
 Миливоје Штрасер

Dr Štraser je počeo da vodi praktičnu nastavu studentima medicine još 1951. godine, od prijema na Četvrtu internu kliniku. Godine 1952. izabran je za asistenta, a 1953. i za honorarnog asistenta na Stomatološkom fakultetu. Godine 1958. habilitovan je radom *O pitanju uzajamnog odnosa prometa toplote i krvotoka čoveka u umerenim i prirodnim toplotnim sredinama*. Nakon što je 1960. godine doktorirao na temu *Promena toplote i dinamika krvotoka*, izabran je za docenta na predmetu Balneoklimatologija. U isto zvanje je reizabran 1966, a u zvanje vanrednog profesora izabran je 1968. godine.

Pored nastave iz balneoklimatologije na Medicinskom fakultetu u Beogradu, držao je nastavu na medicinskim fakultetima u Novom Sadu i Nišu. Na Medicinskom fakultetu u Nišu je držao i nastavu iz interne

medicine. Od 1965. godine učestvovao je u poslediplomskoj nastavi iz kardiologije, u nastavi za specijalizante iz interne medicine, na tradicionalnim „seminarima Interne B klinike“ iz kardiologije i na raznim drugim stručnim skupovima, kongresima u zemlji i inostranstvu, kursevima i simpozijumima, od kojih je neke i organizovao. Bio je izvrstan predavač, čija su predavanja masovno posećivana. Predavanja su se odnosila na balneoklimatologiju, kardiologiju, epidemiologiju oboljenja srca, rehabilitaciju hroničnih srčanih oboljenja, kliničku biohemiju, medicinsku statistiku i primenu računarstva u medicini. Zahvaljujući odličnom opštem i medicinskom obrazovanju i aktivnom znanju nekoliko jezika, predavanja je spremao na bazi najnovijih saznanja iz literature i sopstvenih iskustava i istraživanja.

Profesor Štraser je objavio više priloga u knjigama i monografijama. Za knjigu *Uputstava za ocenu radne sposobnosti osiguranika, obolelih od bolesti kardiovaskularnog sistema*, koju je izdao Savezni zavod za socijalno osiguranje (1961.), napisao je prilog „Aritmije i radna sposobnost“. U *Dijagnostičko-terapijskom priručniku Srpskog lekarskog društva* (1965.) napisao je prilog „Lečenje na moru (Talasoterapia)“. U knjizi *Koronarna bolest, najnovija saznanja i savremena shvaćanja* (1965.) napisao je prilog „Ateroskleroza i koronarna bolest“. U knjizi *Medi-*

cina danas (1967.) koautor je priloga „Balneoklimatologija danas“, a u knjizi *Poremećaji srčanog ritma* (1967) priloga „Postekstrasistolni fenomen“ i „Savremeni pogled na elektrofiziologiju automatizma srca“. U knjizi *Hitna stanja u kardiologiji* (1967.) napisao je poglavlje „Akutna insuficijencija perifernog krvotoka“. Sa V. Godićem objavio je udžbenik *Uvod u medicinsku bioklimatologiju i osnovi balneoklimatologije* (1969.).

Do izbora u zvanje vanrednog profesora objavio je oko 90 radova, od kojih 16 u međunarodnim časopisima. Veći broj radova publikovao je u domaćim časopisima i zbornicima radova s međunarodnih i domaćih stručnih sastanaka.

Profesor Štraser je bio sekretar nekoliko komisija i odbora na Medicinskom fakultetu. Pri Saveznom zavodu za zdravstvenu zaštitu bio je sekretar Komisije za kardiovaskularne bolesti i član Komisije za vitalnu i demografsku statistiku. Bio je član Saveta Doma zdravlja Stari grad u Beogradu.

Bio je dugogodišnji član SLD, član Uprave ovog društva i član Uprave podružnice SLD za Beograd. Više godina je bio sekretar Kardiološke sekcije SLD. Sekretar Udruženja kardiologa Jugoslavije bio je dvanaest godina (1957-1969.). Bio je član Internacionalnog društva za hipertenziju, član i sekretar Svetske lige za hipertenziju, Međunarodnog društva za epidemiologiju i dr.

Dobitnik je brojnih priznanja SLD, Udruženja kardiologa Jugoslavije i drugih organizacija, kao i Majske nagrade Komisije za fizičku kulturu SR Srbije 1964. godine.

Penzionisan je 1971. godine. Posle penzionisanja radio je kao saradnik Svet-ske zdravstvene organizacije. Preminu je u Lozani 9.marta 2001.

Radoje Čolović

Profesor Toma Štraser je rođen u jevrejskoj porodici od oca Geze (lekar) i majke Margit rođene Brojer. Roditelji i bliža rodbina stradali su 1944. u Aušvicu, Poljska, a brat u Nojhauzenu, Austrija. (prim.urednika)

VERA LUKIĆ

Vera Lukić rođena je 6. septembra 1936. godine u Beogradu. Otac Mordehaj Šlanger i majka Ljubica, rođ. Marković, upoznali su se na studijama farmacije u Pragu i venčali se 1929. godine. Majka Ljubica potiče iz ugledne sveštenečke porodice iz Glušaca, Mačva. Iz braka Mordehaja i Ljubice rođene su dve ćerke: Vera i Mirjana. U naletu nacizma, Mordehaj je, kao i mnogi drugi Jevreji, pokušao da sakrije svoje jevrejsko poreklo, pa je na njegov zahtev Uprava grada Beograda 9. septembra 1940. odobrila promenu imena i prezimena u Stevan Lukić. Otac Mordehaja, Ignjat Šlanger, bio je uspešni industrijalac.

Vera Lukić je u Beogradu završila osnovnu školu, Drugu žensku gimnaziju 1954. a studije medicine 1961. godine.

Od 1963. godine radi na Neuropsihijatrijskoj klinici. Specijalizaciju iz neuropsihijatrije je završila 1966. godine, a specijalizaciju iz nuklearne medicine 1984. godine.

Poslediplomske studije iz kardiologije sa cerebrovaskularnih bolestima završila je 1971. godina i odbranila je magistarsku tezu. Doktorsku disertaciju odbranila je 1976. godine.

*Profesor dr Vladimir Obradović, profesor dr Vera Lukić,
Danica Nastić Mirić, profesor dr Smiljana Pavlović i profesor dr Ruben Han*

Prošla je sva akademska zvanja: asistent na predmetu Neuropsihijatrija na Medicinskom fakultetu u Beogradu postala je 1978, u zvanje docenta biva izabrana 1982, u zvanje vanrednog profesora izabrana je 1987. a redovni profesor postaje 1994. godine. Bila je šef Katedre za postdiplomsku nastavu neurologije i član Katedre za postdiplomsku nastavu nuklearne medicine. Govori engleski, francuski i ruski jezik.

Na Prvom jugoslavenskom simpozijum o moždanom udaru u Nišu 1998.

dijagnostiku radioaktivnim izotopima. Ubrzo posle gama encefalografije uvela je scintigrafiju mozga pomoću gama kamere. Ove metode su, sve do uvođenja kompjuterizovane tomografije mozga (CT), bile jedine metode direktnog prikaza lezija u mozgu, što je bio izvanredan doprinos neurološkoj dijagnostici. Razvila je široku primenu ovih metoda u dijagnostici i diferenciranju žarišnih lezija mozga. Bavila se ispitivanjem cerebrovaskularne insuficijencije.

Posle otvaranja Poliklinike Kliničkog centra Srbije, 1987, sa novom opremom, profesorka Vera Lukić je na Institutu za neurologiju uvela metode planarnog i tomografskog SPECT ispitivanja regionalnog krvnog protoka mozga, koji primenjuje u neurologiji i psihijatriji. Bila je načelnik neurološkog ambulantnog dijagnostičkog odeljenja Poliklinike od 1990 do 2001.

Član je Neurološke sekcije SLD i njen predsednik od 1988. do 2002. Bila je potpredsednica Udruženja neurologa Jugoslavije. Izuzetnim zalaganjem tokom 14 godina

Stručno se usavršavala u primeni otvorenih radioaktivnih izvora u neurologiji u Institutu za nuklearne nauke u Vinči, na Radiološkom institutu u Beogradu, a zatim u Francuskoj od 1971 do 1972. U Tours-u i Parizu usavršavala se iz oblasti neurološke nuklearne medicine, gde je na Medicinskom fakultetu Pitie-Salpetrier pariskog Univerziteta VI, stekla zvanje „assistant etranger“. Usavršavala se i na Loyola University Medical Center u Čikagu 1977, St. Bartholomew's Hospital u Londonu 1987. i na neurofiziološkim odeljenjima Bispebjerg Hospital u Kopenhagenu i u Lundu u Švedskoj 1990.

Godine 1972. godine osnovala je Odeljenje neurološke nuklearne medicine na Institutu za neurologiju i uvela prvu neinvazivnu „neuroimidžing“

doprinela je aktiviranju i povezivanju velikog broja neurologa uz angažovanje kolega iz bazičnih grana neuronauka i srodnih oblasti medicine. Aktivna je u Evropskoj federaciji neuroloških društava (EFNS), u kojoj je bila nacionalni delegat Udruženja neurologa Srbije. Član je Svetske federacije neurologa i član Društva za neuronauke Srbije. U Sekciji za nuklearnu medicinu, bila je član Predsedništva, član Jugoslovenskog udruženja za nuklearnu medicinu, Evropskog udruženja za nuklearnu medicinu i Američkog društva za neuroimidžing. Za svoj rad u Srpskom lekarskom društvu je više puta nagrađivana od Neurološke sekcije i Sekcije za nuklearnu medicinu.

Publikovala je oko 140 stručnih i naučnih radova, od toga 20 u inostranstvu.

Aktivni je član Jevrejske opštine Beograd. Izabrana je 2002. godine za predsednicu ženske sekcije Jevrejske opštine Beograd, a dužnost je vrlo uspešno obavljala sve do 2017. Od 2010. godine bila je uporedo i predsednica Koordinacionog odbora ženskih sekcija Saveza jevrejskih opština Srbije. Pored mnogih aktivnosti koje je organizovala, izdvajamo obeležavanje tri rođendanska jubileja Jevrejskih ženskih

*Ispred spomenika svog dede
Ignjata Šlangera*

Proslava Purima u Jevrejskoj opštini Beograd, 2008.

društava u regionu (130, 135. i 140. godišnjica) na kojima je učestvovalo preko stotinu učesnika iz svih krajeva bivše Jugoslavije.

Njena sestra, Mirjana, doktor arhitekture, takođe je aktivni član JOB.

Od 2003. godine penzionerske dane provodi u Beogradu.

Nenad Fogel

JOSIF VESEL

Josif Vesel rođen je 21. decembra 1927. godine od oca Danila, mašinbravara i majke Katarine, rođene Pejić, domaćice. Majka je 1927. godine primljena u Mojsijevu veru i dobila je ime Ester. Jevrejsku osnovnu školu Josif je pohađao do 1938. godine, a gimnazijsko školovanje prekinuo je Drugi svetski rat. Kao omladinac bio je član Hašomer Hacaira, jevrejske organizacije koja je promovisala povratak u Svetu zemlju. Da bi se spremio za život u Palestini, aktivno je učio stolarski zanat, na koji je kasnije kao lekar i profesor bio ponosan, a diplomu majstora stolara držao u svom kabinetu ravnopravno sa svim akademskim diplomama. Oca Danila okupatori su odveli na prisilni rad u Ukrajinu gde je i stradao, a on sa majkom i tri sestre odveden je aprila 1944. godine u sabirni logor u Subotici. Odatle ih put stradanja vodi u sabirni logor Baja u Mađarskoj. Maja 1944. godine transportuju ih u Aušvic u kome u gasnoj komori stradaju majka i dve sestre. Posle Aušvica odveden je u radni logor Buhenvald, a savezničko oslobođenje dočekaao je u logoru Terezinštat. Od uže porodice Holokaust je preživela njegova starija sestra Blanka.

Po oslobođenju, Jevrejska opština Novi Sad ga 1946. smešta u studentski dom, koji je ustvari bio smešten u zgradi sinagoge. Tu je imao sobu, besplatnu hranu i 1948. završava III mušku gimnaziju u Beogradu. Podnosi molbu vlastima za studiranje, dobija saglasnost, upisuje i završava studije na Medicinskom fakultetu 1956. godine. Kao student radio je kao šef demonstratora na Hemiji kod profesora Pavla Trpinca. Specijalizira neuropsihijatriju i specijalistički ispit polaže 1961. godine. Na Neuropsihijatrijskoj klinici započinje bogatu akademsku karijeru, najpre izborom za asistenta 1962. godine, docent postaje 1971. godine, vanredni profesor 1978. godine, a titulu redovnog profesora stiče 1985. godine. Doktorirao je 1977. godine sa tezom o mogućnostima ambulantnog lečenja alkoholičara sa posebnim osvrtom na psihoterapiju, čime se bavio značajnim delom karijere. Autor je više udžbenika i preko 150 naučnih radova. Bio je glavni urednik tri časopisa: „Lekar“ Srpskog lekarskog društva, „Alkoholizam“ i „Medicinski glasnik“, a bio je član redakcija časopisa „Srpski arhiv“ i „Engrami“.

Profesor Vesel ceo radni vek proveo je na klinikama Medicinskog fakulteta u Beogradu kao lekar, načelnik odeljenja, direktor Klinike za psihoze „Vladimir F. Vujić“ Instituta za psihijatriju Kliničkog centra Srbije. Pored rada na medicinskim fakultetima u Beogradu i Kragujevcu, Farmaceutskom fakultetu u Beogradu,

zapaženo je i njegovo angažovanje na višim medicinskim školama u Beogradu, Banja Luci i Prištini. Značajan doprinos dao je u lečenju alkoholičara i prevenciji suicida. Inicijator je osnivanja Sekcije za prevenciju samoubistva SLD 1979. i njen prvi predsednik. Bio je član Predsedništva Udruženja za prevenciju samoubistva SFRJ i potpredsednik Sekcije za psihijatriju SLD.

Kao istaknuti forenzičar saradivao je sa Pravnim fakultetom i Fakultetom organizacionih nauka u brojnim zakonodavnim inicijativama.

Penzionisan je 1993. godine.

Umro je u Beogradu 8. decembra 2015.

Dragan Pantelić

УСТАНОВЕ,
И ШКОЛЕ

Образак II-2/13
Савремена СДП број 10/102
на 18 (18x18) cm.

ПРЕДНОМ ЛИСТУ се
попуњава у 2 примерка
на основу изјаве студента
или његовог родитеља.

ПРИЈАВНИ ЛИСТ ЗА СТУДЕНТЕ
Универзитет, високошколски или стручни центар

ИМЕНА И КОГНИМЕНО ИЛИ
ПРЕДНОМ — ЗАПИСНИК
Ђ. М. Ш.

ДНЕ НАСТАВА И КОГНИМЕНО НАСТАВА
БЕОГРАД 1948. 1970

ИМЕНА РОДИТЕЉА
ОДНОСНОС
ОДНОСНОС
ОДНОСНОС
ОДНОСНОС

ПРИЈАВНИ ЛИСТ ЗА СТУДЕНТЕ

ПРИЈАВНИ ЛИСТ ЗА СТУДЕНТЕ		ОДГОВОРИ	
1. Име и презиме студента		Ђекић (Залила) Јосиф	
2. Датум рођења		11 децембра 1927	
3. Место рођења		Нови Сад	
4. Место где студент живи		Новосадски	
5. Име и презиме родитеља		А. П. Професора	
6. Име и презиме родитеља		Ф. П. Т.	
7. Место где студент живи		Једвајо	
8. Место где студент живи		Н. П. Сремца	
9. Место где студент живи		II Јулија Биле	
10. Место где студент живи		у Београду	
11. Место где студент живи		1948	
12. Место где студент живи		Одморили	
13. Место где студент живи		1948	
14. Место где студент живи		Италија	
15. Место где студент живи		Италија	
16. Место где студент живи		Италија	
17. Место где студент живи		Италија	
18. Место где студент живи		Италија	
19. Место где студент живи		Италија	
20. Место где студент живи		Италија	

MAKSIM ŠTERNIĆ

Maksim Šternić rođen je 19. februara 1921. godine u Beogradu kao Maksim Štern. Otac Marsel Štern bio je činovnik grada Beograda sa stanom u Jevrejskoj ulici br.12. Maksim pohađa, nakon osnovne škole, Prvu mušku realnu gimnaziju, i posle položene mature upisuje Medicinski fakultet 1940.godine.

Nakon izbijanja Drugog Svetskog rada prekida studije medicine i odlazi u NOB. Studije nastavlja nakon završetka rata 1945. godine i diplomira 1949. godine sa srednjom ocenom 9,25. Kao lekar ponovo oblači uniformu i radi na VMA, odakle biva raspoređen u Makedoniju, gde je proveo dve godine kao načelnik Saniteta korpusa.

Specijalizaciju iz neuropsihijatrije započeo je na Vojnomedicinskoj Akademiji 1953. godine i na poziv profesora Vladimira F. Vujića nastavio na Neuropsihijatrijskoj klinici Medicinskog Fakulteta. Neuropsihijatar postaje 1957. položivši specijalistički ispit. Već sledeće godine usavršava se u Francuskoj (10 meseci) i Belgiji (2 meseca). Nakon habilitacionog rada o sudskomedicinskom značaju psihopatije (1961.), brani i doktorsku disertaciju o uticaju pušenja na oboljevanje stanovnika u urbanim sredinama („Uticaj pušenja na morbiditet i invaliditet u urbanoj sredini”), što će kasnije biti česta tema njegovih predavanja kao jednog od pionira u borbi protiv pušenja.

Na Neuropsihijatrijskoj klinici radi sve vreme, najpre kao

asistent (1957.), zatim docent (1964.). Vanredni profesor postaje 1973. godine, a zvanje redovnog profesora stiže 1982. godine. Jedno vreme bio je na čelu Neuropsihijatrijske klinike kao direktor, od 1977. do 1981. godine, a zatim načelnik Centra za sudsku psihijatriju sve do odlaska u penziju 1985. godine.

U toku akademske karijere objavio je oko stotinu stručnih radova, više publikacija, knjiga, kao autor i koautor. Bio je mentor u nizu magistarskih i doktorskih teza. Jedan je od osnivača Sekcije za saobraćajnu medicinu Srpskog lekarskog društva.

Nosilac je Partizanske spomenice 1941 za učesće u NOBu, kao i više mirnodopskih odlikovanja.

Iz braka sa Nadom Čovičković Šternić ima ćerku Maju.

Preminuo je 16. februara 1999. godine i sahranjen je u Beogradu.

Dragan Pantelić

SREĆKO PODVINEC

Srećko Podvinec rođen je u braku majke Ruže i oca Lavoslava u Osijeku na samom kraju XIX veka, 1899. godine. Nakon završetka gimnazije u Zagrebu upisao se na tek osnovani Medicinski fakultet Zagrebačkog Sveučilišta 1918. godine, kao student prve generacije. Studije je nastavio u Beču gde je i diplomirao 1925. godine.

U zvanje asistenta biran je 1928. godine. Do početka rata radi na Otorinolaringološkoj klinici gde i polaže specijalistički ispit kod profesor Maška. Kao asistent boravio je 1936. godine na usavršavanju u Parizu. Sa Klinike je otpušten od strane ustaških vlasti, a u partizane stupa 1943. godine. Posle rata jedno vreme radi u Slavonskom Brodu, a zatim 1945. godine biva postavljen za šefa otorinolaringologije u zagrebačkoj bolnici Rebro.

Na Sveučilištu gradi akademsku karijeru kao vrstan hirurg. Docent postaje 1947. godine, a vanredni profesor 1950. godine. Za to vreme bio je na stručnom usavršavanju u Edinburgu i Londonu.

Po pozivu fakultetskih vlasti iz Beograda 1954. godine preuzima od profesor dr Milana Fotića mesto šefa novoosnovane Katedre za otorinolaringologiju i postaje i ostaje upravnik Klinike za otorinolaringologiju sve do penzionisanja 1969. godine. Dao je veliki doprinos u osnivanju Katedri za otorinolaringologiju na Medicinskim fakultetima Novi Sad i Niš.

Za vreme provedeno na Medicinskom fakultetu u Beogradu unapredio je predmet u više segmenata, napisao udžbenik, a na klinici osnovao Audiologijaskofonijatrijski i Alergološki odsek. Na Klinici u Novom Sadu profesor dr Srećko Podvinec je 1968. godine zasnovao onkološki konzilijum i formirao Laringološko onkološko odeljenje i Fonijatrijski odsek. Bio je predsednik Udruženja otorinolaringologa Jugoslavije i dugogodišnji predsednik ORL sekcije Srpskog lekarskog društva. Bio je član „Collegium ORLAS“ najznačajnijeg međunarodnog stručnog udruženja otorinolaringologa.

Dobitnik je Ordena zasluga za narod i Medalje za hrabrost i dve Sedmojulske nagrade (1962/63). Često je po pozivu držao predavanja na univerzitetima u Londonu, Oksfordu, Parizu, Tokiju, Filadelfiji... Amaterski se bavio, i to, uspešno fotografijom i slikarstvom. Bio je poligota široke opšte kulture i kao takav omiljen u krugovima umetnika, slikara, književnika, muzičara, pa i političara.

Bio je oženjen sa Marijom, rođ. Sepe (1911-1957), operskom pevačicom, i imali su dva sina: Radojica, dipl. ing. tehnologije (1936-2011) i Mihael, profesor otorinolaringologije Bazelskog univerziteta u penziji (1945). Od 1964. do smrti proveo je u braku sa suprugom Anom, rođ. Rajić (1936).

Premинуo je 1985.godine u Beogradu.

Dragan Pantelić

Profesor Srećko Podvynec ispred svoje fotografije „Sama u hodniku“, koja je višestruko nagrađivana na izložbama umetničke fotografije. Prikazuje trogodišnju devojčicu koja u pelerini stoji u hodniku ORL klinike. Deca, koja su operisana od urođenog rascepa usana i nepca, boravila su tada veoma dugo posle operacije u klinikama i postajala su miljenici svojih odeljenja, kojima su se zbog hrabrosti u borbi za bolji život, a i zbog samostalnosti koju su sticali daleko od roditeljske kuće, divili i svi bolnički timovi.

*O fotografiji svog oca Mihael Podvynec, profesor otorinolaringologije
Bazelskog univerziteta*

ZDENKO LEVENTAL

Zdenko Levental rođen je u Grabovcu kod Belog Manastira 9. maja 1914. godine. Roditelji Bela i majka Ruža rođena Šlezinger (Schlesinger) dali su ga u jevrejsku osnovnu školu u Zagrebu, gde je 1932. maturirao. Posle mature upisao je psihologiju, da bi 1941. završio i Medicinsku fakultet, takođe u Zagrebu. Lekarski staž započeo je na Hirurškoj klinici Medicinskog fakulteta u Zagrebu. Po uspostavi NDH poslat je sa brojnim lekarima jevrejskog porekla u Zavidoviće, Kakanj i Alipašin Most gde su radili na suzbijanju endemskog sifilisa. Tokom boravka u Bosni oboleo je od tifusa. Od 1942. godine ilegalno radi na prebacivanju sanitetskog materijala i lekova za partizanske jedinice, kojima je priključio 1945. godine.

Drugi svetski rat završava kao lekar Treće crnogorske divizije i potom kao šef saniteta u komandama grada Foče i Goražda. Iz JNA izlazi kao rezervni kapetan i u Beogradu počinje specijalizaciju iz interne medicine koju završava 1957. godine, baveći se endokrinologijom i bolestima štitne žlezde.

Habilitacija na temu istorije jugoslovensko medicinskih veza donosi mu mesto predavača Istorije medicine i Uvoda u medicinu. Ova dva predmeta uvodi i na Medicinski fakultet u Rijeci nakon osnivanja.

U zvanje docenta izabran je 1963. i reizabran 1965. godine, a u zvanje vanrednog profesora izabran je 1968. godine. Kao nastavnik predavao je *predmet Uvod u medicinu i istorija medicine*.

Intezivno se bavio istorijom medicine i publicistikom. Jedan je od osnivača i prvi direktor (1947-1949) *Medicinske knjige*, izdavačkog preduzeća koje posluje u Beogradu i Zagrebu, uređuje Medicinski glasnik, glavni i odgovorni urednik je *Acta Historica Medicinae*. Angažovan je na osnivanju Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije, Sekcije za istoriju medicine SLD i član Međunarodnog društva za istoriju medicine. Interesovanje za istoriju medicine odvodi ga 1969. godine na Medicinski fakultet u Bernu, gde ostaje i nakon penzionisanja 1975. godine.

Novoj domovini Švajcarskoj, pored svog pedagoškog doprinosa odužio se objavivši knjigu „Švajcarac na Kajmakčalanu“ o poznatom forenzičaru Arčibaldu Rajsu. Profesor dr Zdenko Levental zaveštao je svoju biblioteku Srpskoj Akademiji Nauka i Umetnosti a rukopise Arhivu Srbije.

Preminuo je 7. novembra 1999. godine i sahranjen na Jevrejskom groblju Bangdorf u Bernu.

Dragan Pantelić

BENKO ADANJA

Benko Adanja rođen je 1936. godine u Beogradu u kome je stekao diplomu Medicinskog fakulteta 1965. godine. Ponovni put do Medicinskog fakulteta vodio ga je preko Spezijalizovanog lečilišta za hipertireozu na Zlatiboru, kao lekara, a zatim predavača na medicinskim školama u Čačku i Beogradu.

Akademsku karijeru na Fakultetu započinje izborom za stručnog saradnika, a nakon položenog specijalističkog ispita na predmetu Epidemiologija, kao asistent iz ovog predmeta. Magistarski rad i doktorsku disertaciju brani 1976. i 1985. godine. Na Institutu za epidemiologiju Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu provešće radni vek u radu sa studentima, izborom u docenta 1987, zatim 1992. postaje vanredni profesor, dok je u zvanje redovnog profesora izabran 1997. godine. Svoje znanje i iskustvo nesebično je prenosio i studentima novoosnovanih fakulteta u Kragujevcu i Prištini. Sva akademska zvanja stekao je objavivši više od 200 naučnih radova u domaćim i međunarodnim časopisima, kao i autor poglavlja u udžbenicima iz epidemiologije namenjenim studentima medicine. Bio je član Uređivačkog odbora časopisa Glasnik Zavoda za zaštitu zdravlja Srbije i časopisa Acta Infectologica Yugoslavica.

Bio je autor i koautor više udžbenika i praktikuma za studente Medicinskog fakulteta.

U poslediplomskoj nastavi obavljao je funkcije sekretara i šefa Katedre za poslediplomsku nastavu.

Profesor dr Adanja bavio se epidemiološkim istraživanjima zarazne, nezarazne i nepoznate etiologije, a najviše epidemiologijom streptokoknih infekcije, izazivačima reumatske groznice. U fokusu njegovih istraživanja bili su i faktori rizika malignih tumora digestivnog trakta i tiroidne žlezde.

Već kao mlad lekar odlikovan je 1972. Ordenom rada sa srebrnim vencem za angažovanje na suzbijanju epidemije variole u Beogradu. Svoje iskustvo delio je i sa mlađim saradnicima kao mentor magistarskih radova, a zatim i doktorskih disertacija.

Poginuo je u saobraćajnoj nesreći 2000. godine.

Dragan Pantelić

godine u NOV i Jugoslovenskoj armiji.

U Aušvicu mu je stradala majka i najveći deo porodice. Otac je preživeo i vratio se iz logora Terezinštat.

Studije medicine nastavlja u decembru 1945. Diplomirao je marta 1950. godine sa srednjom ocenom deset.

Odlučio se da obavi specijalizaciju na Neuropsihijatrijskoj klinici, gde je 1955. položio specijalistički ispit. Za vreme specijalizacije učestvovao je u ekipi za suzbijanje endemskog sifilisa i radio je devet meseci u bolnici u Prizrenu. Od 1955. do 1965. bio je asistent na Medicinskom fakultetu u Beogradu. Na stručnom usavršavanju boravio je u Jerusalimu šest meseci (1955/56.) i godinu dana u Londonu (1959/60.). U periodu 1961-1962. obavljao je dužnost načelnika „G“ odeljenja Neuropsihijatrijske klinike. Na Medicinskom fakultetu u Beogradu priznata mu je habitacija 1962, a iste godine stekao je diplomu psihologa na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Doktorirao je na Medicinskom fakultetu u Beogradu 1976.

Radio je u bolnici „Dr Dragiša Mišović“ kao šef Odseka za rehabilitaciju neuropsihijatrijskog odeljenja. Bio je redovni profesor na Stomatološkom fakultetu, i honorarni profesor Više medicinske i Više defektološke škole. Od 1969. do penzionisanja 1987. bio je stalno zaposlen u KBC „Zvezdara“ na Klinici za neurologiju i psihijatriju.

Objavio je više od 40 stručnih i naučnih radova. Bio je član neuropsihijatrijske i psihoterapijske sekcije SLD, Britanskog psihijatrijskog društva, Londonskog društva za grupnu analizu i Međunarodnog društva za medicinsku psihoterapiju.

Dobitnik je Ordena rada sa zlatnim vencem.

Umro je u Beogradu 1. novembra 1995. godine.

Nenad Fogel

MARKO ANAF

Marko Anaf rođen je u Požarevcu 24. decembra 1909. god, u jevrejskoj porodici od oca Isaka i majke Flore, rođene Albahari. U Požarevcu je završio osnovnu školu i gimnaziju. Upisao se 1928. na Šumarski fakultet. Ipak, opredelio se da studira medicinu, koju je završio na Medicinskom fakultetu u Beogradu, 1936. godine. Završio je specijalizaciju iz biohemije. HABILABITOVAN JE SA RADOM „Uloga stresogenih faktora na vezivanje joda za tiroidnu žlezdu.“ Godine 1938. započinje da radi kao volonter na Prvoj internoj klinici. Napad nacističke Nemačke 1941. na Kraljevinu Jugoslaviju zatiče ga u Raškoj kao sanitetskog oficira. Nije želeo da ode u Nemačku kao ratni zarobljenik, a nije se odazvao ni naredbi Nemačke okupacione sile u Beogradu da se registruje kao ostali Jevreji. Umesto toga, u kući svoje majke na Neimaru, delu Beograda, izgradio je skrovište na tavanu, koje i pored više racija nikada nije otkriveno. Bio je član Komunističke partije Jugoslavije od 1941. i u njegovo sklonište su često dolazili vodeći ljudi iz vrha Partije. Po završetku Drugog svetskog rata radio je kao bataljonski lekar u II beogradskoj brigadi KNOJ-a. Bio je aktivan član Zemaljske komisije za ispitivanje zločina okupatora.

Posle otpusta iz Vojske postavljen je za upravnika Kliničke bolnice Medicinskog fakulteta. Pored toga što je završio studije medicine diplomirao je 1953. godine i na Prirodno-matematičkom fakultetu u Beogradu, Biološki odsek.

Za prvog asistenta na Katedri biologije Medicinskog fakulteta u Beogradu izabran je 1946. godine. U zvanje docenta izabran je 1954, a u zvanje vanrednog profesora 1965. godine. Takođe je predavao biologiju na Medicinskom fakultetu u Nišu. Uveo je praktične vežbe iz biologije, a bio je i začetnik modernizacije nastave stvorivši adekvatan, kompletan i maksimalno usmeren program za studije medicine. Njegovim angažovanjem nastavni program je obogaćen savremenim medicinskim i biološkim otkrićima, naročito novim otkrićima iz molekularne biologije.

Bio je upravnik Instituta za biologiju i humanu genetiku Medicinskog fakulteta u Beogradu i jedan od osnivača Laboratorije za citogenetička istraživanja. Po osnivanju Citogenetske laboratorije 1966. godine izabran je za prvog rukovodioca. Objavio je više radova iz oblasti eksperimentalne endokrinologije.

Penzionisan je 1977. godine.

Preminuo je u Beogradu 20. februara 2009. godine.

Nenad Fogel

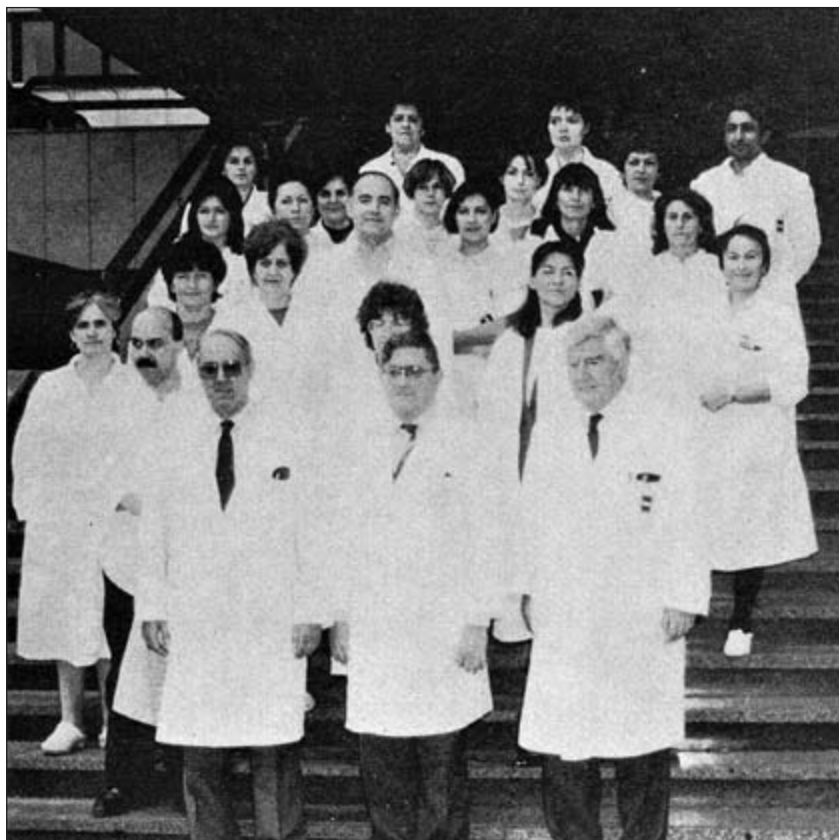
RUBEN HAN

Ruben Han rođen je 26.marta.1946. godine u Zagrebu. Roditelji su mu bili Stjepan i majka Verena rođena Manč.

Upisao je studije na Medicinskom fakultetu u Beogradu, koji završava 1970. godine. Magistarski rad je odbranio 1979. a doktorsku disertaciju 1984. na Medicinskom fakultetu u Beogradu, sa temom: Slobodni tiroksin – metodološki aspekti određivanja nivoa i fiziološki značaj. Završio je specijalizaciju iz nuklearne medicine na Medicinskom fakultetu u Beogradu i usavršavao se i na Middlesex Hospital Medical School u Londonu.

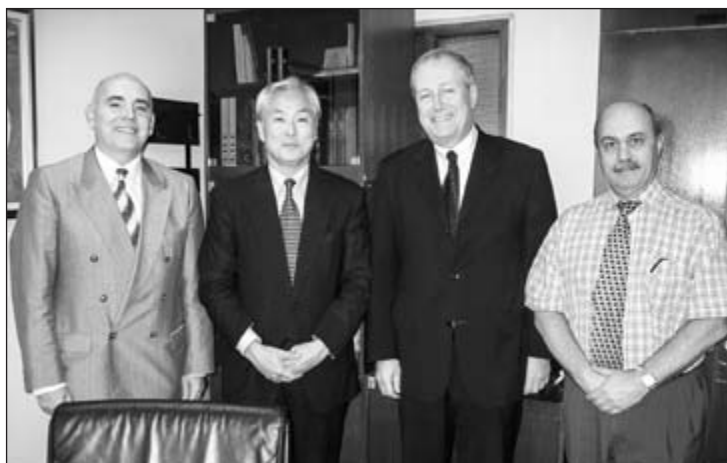
Od 1972. do 1975. bio je zaposlen u Zavodu za hipertireoze na Zlatiboru. Bio je načelnik I odeljenja u Institutu za nuklearnu medicinu Kliničkog centra Srbije.

Medicinsko nastavno osoblje ispred ulaza u Polikliniku KCS

U više navrata je bio na stručnom usavršavanju u Velikoj Britaniji.

Za asistenta na Medicinskom fakultetu izabran je 1975, u zvanje docenta 1985, za vanrednog profesora 1991, a za redovnog profesora 2001. Profesor Han je bio član Katedre za nuklearnu medicinu. Bio je rukovodilac odeljenja za nastavu

Profesor dr V. Obradović, direktor Centra za nuklearnu medicinu KCS, profesor dr Myung-Chul Lee, profesor dr Dragan Domazet i profesor dr Ruben Han

na engleskom jeziku Medicinskog fakulteta u Beogradu. Radio je kao predavač Instituta za nuklearne nauke Vinča. Uža specijalnost mu je bila endokrinologija.

Od ostalih aktivnosti vredno je pomenuti da je bio je predsednik Republičke komisije za prevenciju poremećaja izazvanih jodnim deficitom, ekspert Međunarodne agencije za atomsku energiju, član Srpskog lekarskog društva i predsednik sekcije za nuklearnu medicinu, predsednik Jugoslovensko-britanskog društva za nauku i kulturu, član udruženja za nuklearnu medicinu Velike Britanije.

Objavio je više od 150 naučnih dela. Saradivao je u pisanju više udžbenika.

Bio je oženjen sa Olgicom, rođenom Karanović. Umro je u Beogradu 25. oktobra 2008.

Nenad Fogel

*Nastavno osoblje
Instituta za nuklearnu
medicinu
Medicinskog fakulteta
u Beogradu*

PROFESORI
MEDICINSKOG FAKULTETA U NOVOM SADU
osnovanog 18. maja 1960.

Фамилија
Име
СНИ ЛИСТ
Војска Југославије

1) Дат, месец и година рођења: 26.12.1923
 2) Место рођења: Београд
 3) Држављанство: Југословенско
 4) Националност: Српски
 5) Вероисповест: Српска
 6) Отац или зетина: Др. Бранко Ковач
 7) Отац занатлија: Српски
 8) Код кога станује (код породице или као самост.): Ковачи
 9) Где станује: Београд, Бр. Јулије Дрмич 1/1
 10) Стално место живљења (где се бави о распусту): Београд
 11) Од чега се издржава (родитељи, државна служба, приватна служба, банка, редакција и т. д.): Сам
 12) Према ли благостањем: Не
 13) Је ли ожењен и чије: Не
 14) Где је и кад положио испит зрелости или завршио испит: у Београду 1941

Својеручно потпис учесника: Ковач Бранко

plomirao je 1951. godine sa srednjom ocenom 9,3.

Po diplomiranju šest meseci je rukovodio ekipom za suzbijanje endemskog sifilisa u istočnoj Srbiji. Jedno vreme radio je u Beogradu u Zavodu za hemiju Medicinskog fakulteta. Zbog stambenih problema odlazi na rad u Bešku, u kojoj ostaje punih pet godina. Kada mu se ukazala prilika da se useli u nasleđeni stan u Novom Sadu prelazi na rad u Sanitarnu inspekciju grada. To je i bio uslov da se useli u nasleđeni stan. Pored redovnog posla dr Kovač je nastavio da se usavršava. U slobodnom vremenu volontirao je na Internom odeljenju Glavne pokrajinske bolnice.

Početkom 1959. godine primljen je na specijalizaciju interne medicine u Glavnoj pokrajinskoj bolnici. Na Medicinskom fakultetu u Novom Sadu, osnovanom 1960. izabran je za asistenta 1962. Od tada je prešao sve stepene nastavnih zvanja, zaključno sa izborom u zvanje redovnog profesora 1983. Profesor dr Teodor Kovač primljen je 1979. za člana Akademije medicinskih nauka Srpskog lekarskog društva.

Od mladosti je bio aktivan u jevrejskim organizacijama. Posebno se posvetio izdavačkoj delatnosti. Bio je predsednik Jevrejske opštine Novi Sad i član Izvršnog odbora Saveza jevrejskih opština u više mandata. Zahvaljujući njegovom predlogu, Jad Vašem je 1993. proglasio njegovog kolegu dr Dušana Jovanovića za Pravednika među narodima.

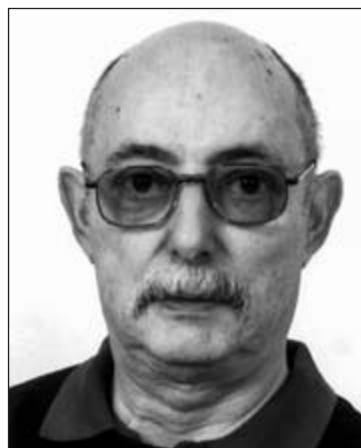
Roditelje, koji su živeli u Novom Kneževcu, uhapsili su Nemci avgusta 1941. i sproveli ih u Beograd, gde su i ubijeni. Brat Karlo je preživio, kasnije je završio Ekonomski i Filozofski fakultet i odbranio doktorsku tezu.

Dr Kovač živi u Novom Sadu i još uvek je aktivan.

Nenad Fogel

ALEKSANDAR KERENJI

Aleksandar Kerenji rođen je 6. juna 1940. u Novom Sadu, u porodici Santo. Otac Stevan i majka Piroška, rođ. Singer, stradali su 1942. u tzv. Novosadskoj raciji. Pored oca i majke stradalo je preko 20 članova njegove uže i šire porodice. Aleksandra je uzela njegova tetka Edita, koja je bila udata za dr Stevana Kerenjija. Dr Kerenji je tokom rata bio na prisilnom radu u Mađarskoj, ali je zajedno sa ostalim Jevrejima 1944. interniran u koncentracioni logor. Uspeo je da podmiti logorske vlasti, pa ih je do kraja rata čuvao mađarski žandarm.

Osnovnu školu i gimnaziju pohađao je u Novom Sadu, a maturirao 1959. godine. Studije medicine započeo je u Beogradu 1959/60. a završio 1966. u Novom Sadu. Pet godina radio je kao lekar opšte prakse u Beočinu i Novom Sadu. Na Internom odeljenju tadašnjeg Instituta za plućne bolesti i TBC dolazi 1972. godine. Nakon specijalizacije iz Interne medicine na Medicinskom Fakultetu u Novom Sadu 1976. godine radi kao internista na Klinici za Internu onkologiju u Sremskoj Kamenici. Završio je poslediplomske studije iz Kliničke imunologije i alergologije u Zagrebu 1979. godine, gde je i magistrirao 1984. godine.

Doktorirao je 1994. u Novom Sadu. Godine 1994. izabran je za profesora na Katedri za Onkologiju, gde je predavao građu i funkciju imunološkog aparata, kao i terapijske prospekte u imunologiji tumora. Penzionisan je 2005. Posle penzionisanja živeo je jedno vreme u Rijeci, ali se zbog ličnih razloga 2019. vratio u Novi Sad.

Dr Kerenji bio je oženjen sa Ksenijom, rođ. Vračarević. Imaju dva sina Emila i Daniela

Nenad Fogel

Sa sinom Danijelom i sa porodicom

STEVAN GOLDMAN

Stevan Goldman rođen je u Segedinu 20. decembra 1914. od oca Aleksandra i majke Seren, rođene Manhajm. Osnovnu školu i Mušku realnu gimnaziju završio je u Subotici.

Medicinski fakultet upisao je u Zagrebu, a potom je prešao na Medicinski fakultet u Beču, gde je diplomirao 1938. Staž i volontiranje završio je 1938/39. u Gradskoj bolnici u Subotici. Kapitulacija Jugoslavije ga je zatekla na radnom mestu u Sanatorijumu za tuberkulozu u Surdulici. Bugarske okupacione vlasti su ga proterale u Mađarsku.

Oslobođenje je dočekaao u logoru Terezinštat. Od 1945. do 1947, prvo je radio u Vojnom sanatorijumu na Iriškom vencu, potom u Bolnici u Novom Sadu i kasnije u Sarajevu.

Položio je specijalizaciju iz ftiziologije i zaposlio se u Saveznom institutu za tuberkulozu na Golniku. Bio je zamenik direktora od 1951. do 1957. Tu je stekao zvanje primarijusa.

Dr Goldman u ordinaciji sa kolegama

Osnivanjem Medicinskog fakulteta u Novom Sadu uključio se u nastavu kao profesor na predmetu Interna medicina, pneumatofiziologija.

Za vanrednog profesora je izabran 1960. a za redovnog 1966. Njegovo interesovanje bilo je usmereno prema preventivi, dijagnostici i terapiji plućnih bolesti. Tokom svoje naučne karijere objavio je više od 230 naučnih i stručnih radova.

Bio je član Medicinske akademije Srpskog lekarskog društva, počasni član Udruženja pneumoftiziologa Mađarske, Austrije, DR Nemačke, Poljske, Italije

Odlukom Izvršnog veća Narodne skupštine Vojvodine od 13. aprila 1957. započinje izgradnja Instituta za tuberkulozu Vojvodine. Iste godine za prvog direktora postavljen je dr Goldman, koji je rukovodio njegovom izgradnjom. Institut je počeo sa radom 6. juna 1960. i sa svojih 756 postelja bio je najveća ustanova te vrste u Jugoslaviji.

i Čehoslovačke, član sekcije Hrvatske, Bosne i Hercegovine, član Udruženja za grudne bolesti SR Nemačke, Južne Nemačke i SAD i Biroa internacionalnog udruženja bronhopneumologa i član Vojvođanske akademije nauka.

Nosilac je Ordena zasluga za narod (1947.), Ordena rada sa zlatnim vencem (1962.), Ordena rada sa crvenom zastavom (1974.), Ordena zasluga za narod sa zlatnom zvezdom (1984.).

Bio je oženjen sa Ružom rođ. Fišer. Imali su sina Aleksandra-Sašu (1946.) dipl. filozofije i ćerku Evu (1949.) dipl. biologije.

Umro je u Novom Sadu 7. novembra 1988. godine.

Nenad Fogel

*Dr Goldman ispred svoje ustanove
i na kongresnim aktivnostima*

DORĐE FIŠER

Dorđe Fišer rođen je u Titelu 6. marta 1920. u jevrejskoj porodici od oca Lea i majke Irene, rođ. Štajnic.

Osnovnu školu završio je u Titelu a gimnaziju u Novom Sadu 1938. Medicinski fakultet u Beogradu upisao je 5. marta 1939. godine.

Mađarske vlasti su ga mobilisale 1941. i bio je u tzv. četama prinudnih radnika.

Godine 1943, sa više hiljada Jevreja iz Mađarske odveden je u Borski rudnik, gde je radio u teškim uslovima. U jesen 1944, uspeo je da pobegne i priključi se NOV.

Posle oslobođenja nastavio je studije medicine koju je završio 26. maja 1949. godine sa srednjom ocenom 8,6.

УПИСНИ ЛИСТ

Г. *Фишер, Дорђе*

ОТДЕЛ *Ученици у четв* сестар

ОТДЕК (ГРУПА)

- 1) Дан, месец и година рођења *6 март 1920*
- 2) Место рођења (бановина) *Тител, Фрушка*
- 3) Држављанство *Југословенско*
- 4) Народност *Јевреј*
- 5) Вероисповест *Јеврејска*
- 6) Очево име и презиме *Фишер Леа*
- 7) Очево занимање *Писар*
- 8) Код кога станије (код породице или као самач) *као самач*
- 9) Где станије *Алекса Караџића 5/2*
- 10) Ставно место живљења (где се били о распусту) *Београд*
- 11) Од чега се издржава (родитељи, државна служба, приватна служба, банка, редакција и т.д.) *родитељи*
- 12) Прима ли благодатељне *не*
- 13) Јези пиџомац и чији *није*
- 14) Где је и кад положио испит зрелости *у Новом Саду, окт. 1938*

2. март 1949 год. Савремена матурска ученика,
Београд, *Фишер Дорђе*

Dorđe br. 1015, Kragujevac II, Novo F
red. br. 18

32280
6-11-49

МЕДИЦИНСКА ВЕЛИКА ШКОЛА У БЕОГРАДУ
ДИПЛОМА
МЕДИЦИНСКОГ ФАКУЛТЕТА

Дорђе Д. Фишер, рођен 6. III. 1920 год. у Тителу, положио је све прописане испите на Медицинском факултету у Београду 26. V. 1949 год. са општом оценом 8,6 и тиме стекао све правне које му по Закону Федеративне Народне Републике утврђене су за предавача и ИМУМУ ДОКТОРА МЕДИЦИНЕ.

Бр. 2045
Београд, 6. VI. 1949 год.

Декан
Медицинског факултета,
Дорђе Фишер

Ректор
Медицинске велике школе,
И. Фишер

Потпис приматељ
Фишер Дорђе

Prvo nameštenje bilo mu je u Pokrajinskoj bolnici u Novom Sadu. Po tadašnjoj praksi, svi lekari su imali obavezu da rade određeno vreme u mestima u unutrašnjosti, pa je tako bio raspoređen da bude lekar u Župskom Aleksandrovcu. U Novi Sad se vraća 1950. Započeo je specijalizaciju Otorinolaringologije u Novom Sadu, nastavio u Zagrebu, koju je 1954. završio sa odličnim uspehom. Po povratku u Novi Sad 1957. postavljen je za v.d. načelnika ORL odeljenja, a za načelnika naredne godine. Osnivanjem Medicinskog fakulteta u Novom Sadu Odeljenje je preraslo u Kliniku, a dr Fišer je postao njen prvi direktor.

Dr Radivoj Topolac, dr Dušan Milošević, dr Jelena Udovički, dr Đorđe Fišer, dr Dušan Korolija, dr Ljubomir Stamenković, dr Vojislav Stankov, dr Vitomir Brzaković

Izabran je za docenta 1964, a reizabran 1970. Te godine, postao je šef Katedre za otorinolaringologiju. Za vanrednog profesora izabran je 1973, a reizabran 1978. godine.

Za redovnog profesora izabran je 1982. Objavio je 72 naučna i stručna rada. Penzionisan je 1986. godine.

Bio je oženjen sa Irenom i imaju sina Aleksandra.

Umro je 29. aprila 1989. u Novom Sadu.

Nenad Fogel

IVAN PILIŠ

Ivan Piliš rođen je 6. decembra 1919. godine u Vukovaru u jevrejskoj porodici.

Subotičku gimnaziju završio je 1937. Upisao je studije medicine u Zagrebu i nakon sloma Jugoslavije 1941. bio je prinuđen da ih prekine. Kao Jevrejin bio je proganjan tokom Drugog svetskog rata. Po oslobođenju je nastavio studije u Zagrebu i diplomirao 1947. godine. Specijalizaciju je obavljao na Saveznom institutu za tuberkulozu na Golniku od 1948. do 1951. godine.

Specijalistički ispit položio je u Beogradu iz ftiziologije. Zvanje primarijusa dobija 1965. Usavršavao se u Magdeburgu, Nemačka, u primeni savremenih metoda bronhoskopije. Doktorsku disertaciju „Sondaža pluća i njene mogućnosti“ odbranio je 1973.

Radni vek započeo je kao stažista u Gradskoj bolnici u Subotici, potom je od 1948. bio član terenske ekipe za vakcinaciju BSŽ-om, da bi po završetku specijalizacije bio postavljen za načelnika Grudnog odeljenja u Gradskoj bolnici u Subotici. U Institut za tuberkulozu u Sremsku Kamenicu prelazi 1958. na mesto načelnika I kliničkog odeljenja, a od 1965. Bronhološskog odeljenja.

Dr Piliš za vreme intervencije

Od 1964. drži vežbe iz bronhologije na Medicinskom fakultetu u Novom Sadu gde je 1980. izabran za redovnog profesora.

Objavio je više od 50 naučnih i stručnih radova. Bio je aktivan u Srpskom lekarskom društvu, odnosno u Društvu lekara Vojvodina. Biran je za predsednika Podružnice Subotica od 1958 do 1960.

Odlikovan je ordenom rada III reda i ordenom zasluga za narod sa srebrnim vencem.

Bio je u braku sa Anom i imaju sina Josipa koji je rođen 1948.

Preminuo je 1991. u Novom Sadu.

Nenad Fogel

Izvor: Poznati srpski lekari (T.M.)

PROFESORI
MEDICINSKOG FAKULTETA U NIŠU
osnovanog 18. maja 1960.

ESTERA MRČARICA

Estera Mrčarica rođena je 24. januara 1933. u Sarajevu, u jevrejskoj porodici od oca Meira (Majera) Musafije i majke Fride, rođene Šnetrepl (Schneetrepl). Estera je imala starijeg brata Alberta i mlađu sestru Perlu. Perla je umrla 1978. a brat Albert 2012. godine

Drugi svetski rat provela je krijući se sa porodicom u Sarajevu. Holokaust su preživeli svi članovi njene najuže porodice, dok su stradali mnogi bliski rođaci.

Posle rata završila je u Sarajevu osnovnu školu. Posle osnovne škole završila je učiteljsku školu. Diplomirala je 1952. na višoj pedagoškoj školi u Sarajevu, na grupi biologija sa hemijom. Studije je nastavila na Prirodno-matematičkom fakultetu u Ljubljani (Naravoslovna fakulteta), odsek biologija, a diplomirala je 1957. godine. Magistrski rad je odbranila 1974, a doktorsku disertaciju 1979. godine na Univerzitetu u Sarajevu.

Asistent na Medicinskom fakultetu u Sarajevu od 1957. do 1960. i na promociji za doktorku bioloških nauka u Sarajevu 1980. (desno)

Nastavničku karijeru započela je na Medicinskom fakultetu u Sarajevu gde radila je kao asistent na predmetu biologija u periodu od 1957. do 1960. Formiranjem Medicinskog fakulteta u Nišu, 18. maja 1960, bila je među prvim nastavnim osobljem koje je izabrano da vodi nastavu, i to u zvanju asistenta na predmetu

biologija. U isto vreme bila je upravnik Instituta za biologiju sa humanom genetikom u Nišu. Prošla je izbor za sva nastavnička zvanja, a penzionisana je 1998. kao redovni profesor Medicinskog fakulteta u Nišu.

Suprug Momir Mrčarica je bio inženjer elektrotehnike, umro je 2005. godine. Imaju ćerku Vesnu koja je profesorka matematike i sina Željka inženjera elektronike. Ima četvoro unučadi.

Posle svega što je njena porodica preživela tokom Holokausta, Estera naglašava: „Nikad u kasnijem životu nisam imala problema što sam Jevrejka. I sada sam ponosna što pripadam toj naciji koja je dala toliko umnih ljudi.“

Nenad Fogel

*Estera i brat Albert-Albi,
Sarajevo 1938.*

*Estera sa suprugom Momirom i ćerkom
Vesnom Niš, 1962.*

EVA LEVI JOVOVIĆ

Eva Levi Jovović rođena je 25. januara 1924. godine u Žablju, nadomak Novog Sada. Rođena je u jevrejskoj porodici. Otac Julije bio je advokat, a majka Riza domaćica. Osnovnu školu završila je u Žablju, a maturirala je u Bečeju za vreme Drugog svetskog rata, 1942.

Dogovor između mađarskih i nacističkih Nemačkih vlasti o ulasku nemačkih trupa marta 1944. godine u Mađarsku, označava početak deportacije Jevreja u koncentracione logore. Preko 600 hiljada Jevreja sa područja pod mađarskom kontrolom, uključujući i Bačku, deportovani su u koncentracione logore, a najviše ih je upućeno u Aušvic. Eva je sa porodicom deportovana u martu 1944. godine u logor Baja (Mađarska). Već maja iste godine svi su deportovani u Aušvic. Ulaskom Crvene armije u logor Aušvic 27. januara 1945. godine započeo je novi život za Evu Levi. Nažalost u Holokaustu su joj stradali roditelji, sestra i više od dvadeset članova šire familije.

Posle oslobođenja upisala se na Medicinski fakultet u Zagrebu i diplomirala 1951. godine. Specijalistički ispit iz bakteriologije položila je 1954. godine. Specijalizaciju je obavljala u Higijenskom institutu u Beogradu. Kao stipendista Svetske zdravstvene organizacije, laboratorijsku dijagnostiku karantinskih bolesti, usavršavala je u institutima u Londonu, Hamburgu, Kairu, Kalkuti i Bombaju. Habilitaciju je stekla iz oblasti mikrobiologije. Za docenta na novoosnovanom Medicinskom fakultetu u Nišu izabrana je 1961. godine. U zvanje redovnog profesora izabrana je 1971. godine na predmetu Mikrobiologija sa parazitologijom. Bila je rukovodilac predmeta Mikrobiologija sa parazitologijom, šef Katedre za preventivnu medicinu i načelnik mikrobioloških odeljenja Zavoda za zdravstvenu zaštitu u Nišu. Dva puta je birana za prodekana na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Nišu (1962–1964, 1965–1966). Penzionisana je 1989. godine.

Bila je član Srpskog lekarskog društva, i predsednik Aktiva Srpskog lekarskog društva u Nišu, počasni član Akademije medicinskih nauka Srpskog lekarskog društva od 1990. i član brojnih međunarodnih stručnih udruženja.

Tokom svog radnog veka bavila se naučnim i stručnim radom u oblasti bakteriologije, osetljivosti mikroorganizama na antibiotike, dezinficijente i druge inhibitore i dr. Učestvovala je na brojnim kongresima, simpozijumima i stručnim skupovima u zemlji i inostranstvu. Autor je i koautor više od 120 radova, od kojih je oko 30 štampano u međunarodnim časopisima. Učestvovala je kao koautor u izradi više udžbenika i priručnika za studente medicine. Udžbenik Medicinska

bakteriologija i parazitologija za srednje medicinske škole, koji je napisala sa dr S. Gajićem i dr M. Jeftićem, preveden je na albanski jezik i korišćen u Prištini 1970. godine.

Odlikovana je Ordenom rada sa zlatnim vencem i Ordenom rada sa crvenom zastavom. Preminula je 2012. godine u Nišu.

Profesor dr Spira Strahinjić, dugogodišnji kolega i saradnik profesorke Eve Levi Jovović, povodom njene smrti napisao je sledeće:

„Dugo godina sam saradivao sa profesorom dr Evom Levi Jovović. Bila je privilegija upoznati je i saradivati sa tako divnom, retko čestitom osobom i velikim naučnikom. Pedantna i precizna u svome radu, nije dozvoljavala nijedan propust, proveravala svaki nedovoljno jasan rezultat, odlično vladala tehnikom pisanja radova, pri čemu su njeno veliko znanje i preciznost dolazili do punog izražaja. Uradili smo zajedno mnoga istraživanja, napisali mnoge radove i prikazali ih na domaćim i stranim kongresima i drugim naučnim sastancima, na kojima je ona ravnopravno sa svetskim istraživačima prikazivala naše rezultate. Profesor dr Eva Levi Jovović je zahvaljujući svom vrednom i predanom radu značajno doprinela razvoju bakteriologije i parazitologije na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Nišu i Zavodu za zdravstvenu zaštitu u Nišu, kao i obrazovanju kadrova za ovu oblast medicine. Savestan nastavnik i pregalac Medicinskog fakulteta u Nišu, biće upisana u anale ovog fakulteta kao prva žena prodekan Medicinskog fakulteta Univerziteta u Nišu birana na ovu funkciju u dva mandata. Preminula je na našem Institutu za nefrologiju i hemodijalizu, gde je negovana sa mnogo pažnje i poštovanja!“

*Profesor Spira Strahinjić
(foto S. Lazarević)*

Nenad Fogel

PROFESORI
VOJNOMEDICINSKE AKADEMIJE JNA
osnovane 1948.

*Dan Vojnomedicinske akademije, od raspada Jugoslavije,
obeležava se 2. marta kao sećanje na 2. mart 1844. godine kada je
knez Aleksandar Karađorđević potpisao Ukaz kojim se proglašava
„Zakon o ustrojeniju špitalja Centralne vojske“.*

Aleksandar Kraus: POVEZANOST JEVREJA I VMA

Tema povezanosti Jevreja i Vojnomedicinske akademije - VMA svakako zaslužuje pažnju. Ove godine obeležava se 70 godina od osnivanja VMA. Od samog svog osnivanja, pa do danas, VMA se na ovim prostorima uvek povezuje sa onim što je u medicini najviši nivo. Prilikom punih godišnjica, VMA objavljuje publikacije koje govore o njenom nastanku i razvoju. Istoričari medicine u nekadašnjoj Jugoslaviji i u današnjoj Srbiji, u nastanku, radu i razvoju VMA, imaju neiscrpno vrelo obilja najraznovrsnijih informacija. Prirodno, skoro 100% svih tih informacija odnose se na samo zbrinjavanje i lečenje pacijenata, pre svega, u ratnim, ali, naravno, i u mirnodopskim uslovima. Rizikujući da možda i pogrešim, čini mi se da uloga i doprinos lekara Jevreja i Jevrejki u razvoju VMA do sada nije bivala posebno uočavana i analizirana. VMA je, uz pružanje zdravstvenih usluga najvišeg nivoa, kako vojnim, tako i civilnim licima, istovremeno funkcionisala i funkcioniše, i kao obrazovna institucija najvišeg nivoa u oblasti medicinskih nauka.

Prema mom mišljenju, nezaobilazan je doprinos koji su dali lekari Jevreji i Jevrejke u rukovođenju VMA kao celine i njenih sastavnih delova. U prvim decenijama postojanja i rada VMA, ova vrsta uvida bi bila bez ikakvog interesa i značaja. Nestankom Jugoslavije, a samim tim i JNA, VMA prestaje biti najvažnija medicinska ustanova unutar nekadašnje JNA, već svoj daljnji život i rad vezuje za istorijat srpskog vojnog saniteta, kao i za svoju današnju, nezaobilaznu ulogu, kako u zbrinjavanju pacijenata, tako i obrazovanju najviših zdravstvenih kadrova za potrebe Vojske Srbije. Zbog svih tih velikih promena, možda danas, ipak ima smisla, skrenuti pažnju na pomenuti doprinos i ulogu lekara i lekarki jevrejskog porekla u nastanku, životu i radu VMA.

Moram takođe naglasiti da ovoj temi ne pristupam kao predani istraživač i stručnjak. Sasvim je izvesno da ću negde i pogrešiti i neko ime propustiti da pomenem. Ovoj temi pristupam kao neko ko se u važnom dobu sopstvenog odrastanja svakodnevno sretao sa pojmom VMA. Kroz naš porodični dom, VMA je svakodnevno defilovala, od samog svog osnivanja, pa još dosta godina. Imena mnogih lekara iz VMA u našoj kući su se stalno pominjala, bilo usmeno, bilo pismeno na mnogim rokovnicima i beleškama Milicinog i mog oca, dr Herberta Krausa.

Kao što je verovatno poznato, VMA vuče svoje korene iz iskustva partizanskog ratovanja tokom Drugog svetskog rata. Iskustva lekara, bolničarki, ostalog

sanitetskog osoblja, prvih partizanskih bolnica, prvih mobilnih hirurških ekipa, prvih apoteka, prvih kurseva za osposobljavanje sanitetskog osoblja, preko velikih bitaka i borbi za spašavanje ranjenika u IV i V-oj neprijateljskoj ofanzivi, prebacivanja na Vis i osnivanja baze u Bariju za lečenje ranjenika iz NOB-a. U celom ovom veoma grubom i površnom navođenju, aktivno je učestvovao, bivao ranjavan ili poginuo, Jevrejin ili Jevrejka, pripadnik saniteta u NOB-u. Dosta podataka o učešću Jevreja u NOB-u, pa time i u sanitetu može se naći u knjizi dr Jaše Romana „Jevreji Jugoslavije 1941-1945. Žrtve genocida i učesnici narodnooslobodilačkog rata“, u memoarskoj knjizi dr Gojka Nikoliša „Korijen, stablo, pavetina“, kao i u sećanjima dr Etelke-Ete Najfeld.

Samo pet godina od završetka rata, pred najvišim državnim i vojnim rukovodstvom, uz promociju dekana Beogradskog medicinskog fakulteta, profesor dr Branko Šljivić, Zagrebačkog, profesor dr Franjo Kogoj, Ljubljanskog, profesor dr B.Lavrić i dr Herberta Krausa osniva se Vojnomedicinska akademija. Od samog osnivanja u radu VMA, bilo kao rukovodeći kadar, bilo kao nastavni kadar, ili pak i jedno i drugo, zapaženu ulogu imaju i Jevreji i Jevrejke. Mislim da je važno napomenuti, da su tokom tih prvih posleratnih godina, mnogi jevrejski lekari iz vojnog saniteta bili isto tako aktivni i u radu drugih medicinskih visokoškolskih ustanova u Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Skoplju, i drugde. Takođe, neki od njih su imali i najodgovornije lekarske obaveze van VMA. Samo u svrhe ilustriranja prethodnih navoda, u nastavku ću navesti i neka konkretna imena, isključivo po sopstvenom sećanju, a ne na bazi nekog sistematskog istraživanja.

Odmah posle rata, prvi Titovi lekari bili su bračni par dr Štef Štajner i dr Zora Goldšmit. Prvi načelnik VMA bio je dr Herbert Kraus, koji je tu dužnost obavljao i u još jednom, kasnijem periodu. Drugi načelnik VMA je bio dr Solomon-Moni Levi. Ime dr Isidor Papo, nerazdvojno je vezano za VMA. Preko 30 godina je bio na čelu hirurške klinike VMA, bio je glavni hirurg armije, general-pukovnik saniteta JNA. Dr Roza Papo je bila prva žena general-major u JNA. Većina ostalih imena koja slede bili su nastavno osoblje na VMA, a neki pomenuti su radili u okviru drugih vojnih ili civilnih institucija, u Beogradu ili u drugim centrima. Svima je zajedničko da potiču iz ratnog saniteta NOB-a ili iz pokreta otpora u drugim zemljama. Dr Fred Najfeld i dr Eta Najfeld, dr Ervin Ginzberg, dr Aleksandar Mezić, dr Mario Romano, dr Zdenko Kraus, dr Alfred Ržehak, dr Andreja Deak, dr Lea Bogdanov, dr Mel David, dr Alfred Štajner, dr Emanuel Vajs, dr Miroslav Šlezinger, dr Maksim Štern, dr Ernest Kremzir, dr Bruno Finkelštajn, dr Solomon Adanja, dr Rudi Binenfeld, dr Alfred Nik, dr Franc Klajnhapel, dr Herlinger, dr Robert Nojbauer, dr Arpad Han, dr Zdenko Levental, i mnogi, mnogi drugi, ovde nepomenuti. Recimo, u sanitetu NOB-a bila je i Danica Kabiljo, Lujza Pihler - Borka Demić, pa narodni heroj Pavle Pap.

I na kraju, želim da istaknem da angažovanje g. Nenada Fogela da kroz svoj projekat prikaže doprinos članova i članica jevrejske zajednice ovdašnjem viso-

kom medicinskom obrazovanju, može samo da čini čast toj zajednici. Uveren sam da mnogi današnji poštovaoci i korisnici usluga VMA, u ovde prikazanom uvidu, ili nisu znali ništa ili veoma malo. Publikacija koja je pred vama to treba barem malo da izmeni.

Aleksandar Kraus

IZIDOR PAPO

Isidor (Isidor) Papo je rođen 31. decembra 1913. godine u Ljubuškom u porodici sefardskih Jevreja, čiji su preci došli u 15. veku, nakon što su bili prognani iz Španije. Gimnaziju je završio u Mostaru 1932. godine sa odličnim uspehom. Upisao se na Medicinski fakultet u Zagrebu, koji je završio na vreme s prosečnom ocenom 10. Nakon što je odslužio vojsku i završio staž otišao je kod ministra Budisavljevića i potražio zaposlenje. Postavljen je za lekara na Hirurško-ginekološkom odeljenju u Sarajevu. Ministar Budisavljević je napisao pismo ministru dvora g. Antiću izvinjavajući se „... što nisam mogao postaviti lekara koga ste Vi u ime kneza preporučili (misli se na kneza Pavla Karađorđevića - primedba Č.R.), jer je drugi kandidat imao mnogo bolje kvalifikacije“.

Na početku rata odlazi u Mostar, radi na Hirurškom odeljenju, a zatim odlazi u Mostarski partizanski odred. Bio je u hirurškoj ekipi Vrhovnog štaba, jedinica NOB-a. Hirurg od 28. godina je ponekad morao da zbrinjava ranjenike i po tri dana bez prekida. Na Sutjesci je izbegao smrt, dve nedelje lutao i preživljavao „škopeći krmke po selima“.

U hirurškoj ekipi Vrhovnog štaba jedinica NOB-a

U ratu je doživeo tešku tragediju. Ustaše su mu zverski ubili preko 50 članova porodice uključujući sestru i brata. Godine 1944. Poslat je u saveznički centar u Italiju. Tu je upoznao Rodney Smith-a (docnije Lord Smith of Marlow), koji će ga 1969. godine predložiti za člana Kraljevskog hirurškog koledža koji broji 50 članova (novi se bira samo kad neko od ovih umre). To članstvo

mu je bilo najdraže. Iz Italije se vraća u Jugoslaviju i postaje upravnik Bolničkog centra u Novom Sadu. Na Sremskom frontu je rukovodio pokretnim hirurškim ustanovama.

Profesor Judin i Papo, Moskva 1946.

*Anastazija rođena Sarakin i Izidor Papo,
Lenjigrad 1946.*

4000 operacija na otvorenom srcu. Takav tempo je izdržavao ne samo zahvaljujući prirodnom zdravlju, već i urednom životu. Kaže se da je na spavanje uvek odlazio u 10 sati. U dane kada za operaciju nije bilo srčanih bolesnika znao je da operiše hernije, kalkulozne žučne kese, ulkuse... Govorio je da „hirurg mora stalno da operiše da bi očuvao spretnost i hiruršku tehniku“.

Papo je izabran u zvanje docenta 1950. godine, vanrednog profesora 1953. godine, a u zvanje redovnog profesora 1956. godine. Napredovao je i u vojnoj karijeri. Godine 1975. Unapređen je u čin general pukovnika sanitetske službe JNA.

Godine 1946. je poslat u SSSR na usavršavanje kod Judina, Bakunjeva i Višnjevskog. Tamo je položio i specijalistički ispit iz hirurgije 1947. godine, a 1948. godine vraća se u zemlju i postaje načelnik II hirurškog odeljenja Glavne vojne bolnice koja je docnije prerasla u Vojnomedicinsku akademiju. Kako je kod Judina naučio njegovu tehniku rekonstrukcije jednjaka počinje da je primenjuje, ali i usavršava, pa se ta operacija u hirurškim tehnikama naziva „operacijom po Judinu i Papu“. Do tada ove bolesnike kod nas niko nije operisao, a kako ih je bilo mnogo, Papo je ubrzo operisao preko 350 ovih bolesnika, po čemu je stekao i međunarodno priznanje. Ubrzo je postavljen za šefa Katedre hirurgije i glavnog hirurga JNA.

Zatim odlazi u SAD na usavršavanje u kardiohirurgiji koje se tih godina radala zahvaljujući usavršavanju ekstrakorporalne cirkulacije. Bio je na klinikama u Filadelfiji, Mayo klinici, Mt. Sinay Hospital i drugim. Vraća se u zemlju i počinje da radi operacije na srcu i već 12. XI 1965. godine ugrađuje prvu veštačku valvulu bolesnici koja je danas još uvek živa. Počinjao bi da operiše u 6 sati ujutro i do 14 sati znao bi da uradi po nekoliko operacija na otvorenom srcu. Uradio je blizu

Papo (u sredini) sa kolektivom VMA

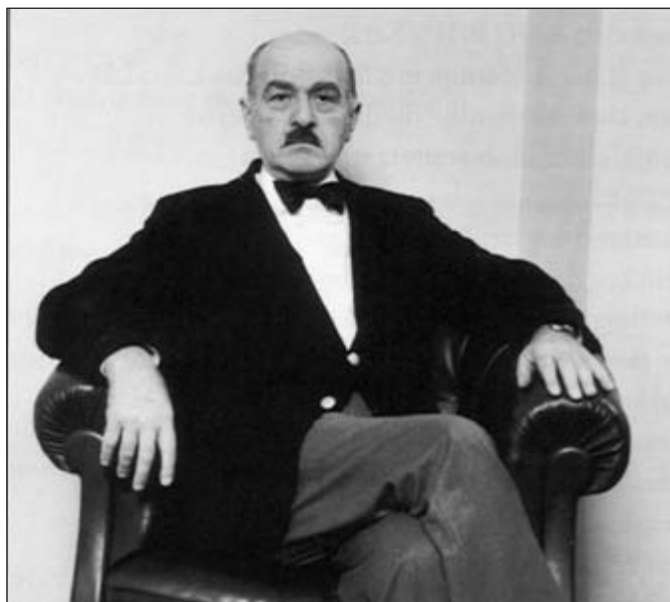
Papo (levo) na proslavi 20 godina VMA sa predsednikom Titom

Za predsednika Hirurške sekcije izabran je krajem 1963. godine i na toj dužnosti je ostao do 22. januara 1966. godine. U tom periodu rad sekcije je bio intenzivan. Pozivao je i ugledne hirurge iz inostranstva da drže predavanja na sastancima Sekcije.

Bio je član udruženja hirurga Jugoslavije kao i brojnih međunarodnih društava: Austrijskog društva traumatologa, Međunarodnog društva za hidatidologiju, Naučnog saveta Međunarodnog hirurškog društva, Američkog kardiološkog koledža, Nemačkog hirurškog društva, počasni član Pariskog društva hirurga, Američkog lekarskog društva, CICD-a, hirurškog društva Los Anđelesa, član francuske Akademije hirurgije, Peruanske Akademije medicinskih nauka, Kraljevskog koledža hirurgije Engleske i Irske, grudnohirurškog društva Bolivije i dr ..

Nosilac je brojnih uglednih odlikovanja i nagrada:

Oktobarske nagrade grada Beograda, Sedmojulske nagrade, nagrade „22. Decembar“, nagrade AVNOJ-a, nagrade Višnjevskog (Moskva) i dr. Nosilac je partizanske spomenice 1941. godine, Ordena Jugoslovenske zvezde sa lentom, Jugoslovenske zastave sa lentom, Ordena Jugoslovenske armije s zlatnim vencem, Ordena partizanske zvezde prvog reda, Ordena za hrabrost, „Viteza britanske imperije“ i dr.

Akademik Papo u SANU, 1985.

Za dopisnog člana SANU izabranje 21. decembra 1961. godine, a za redovnog 7. marta 1968. godine.

Bio je neumoran radnik, voleo je rad, red i disciplinu, bio je strog, ali pravedan starišina, prijatan sagovornik, ubedljiv učitelj, mrzio je nerad, neznanje i javašluk. Trudio se da uvek bude najbolji. Bio je poliglota, govorio je 7 jezika. Nije se bavio sportom. Voleo je da šeta, da sluša klasičnu muziku, slikarstvo, ptice, pčele i filateliju.

Bio je neumoran kad se borio za život bolesnika.

Govorio je da mu je najveća zahvalnost bila kada bi mu na odlasku bolesnik rekao „Đenerale, Bog ti dao zdravlje“.

Profesor Papo je objavio 217 radova in extenso, od toga 13 u inostranim časopisima. Redaktor je udžbenika Ratna hirurgija. Citiran je 285 puta.

Profesor Papo je preko 30 godina bio načelnik Hirurške klinike VMA. Pensionisan je 1982. godine. Umro je 14. oktobra 1996. godine u 83. godini života i sahranjen je na Jevrejskom groblju u Beogradu.

Radoje Čolović

Akademik Izidor Papo potiče iz porodice sefardskih Jevreja, od oca Jozefa i majke Klare Levi. Tokom specijalizacije u SSSR oženio se 29. avgusta 1946. u Lenjigradu sa Anastazijom Sarakin – Asjom. (prim. urednika).

Spomenik Izidoru Papu u parku VMA

ROZA PAPO

Roza Papo rođena je 6. februara 1914. godine u Sarajevu. Medicinski fakultet je završila u Zagrebu 1939. godine. Pre Drugog svetskog rata radila je kao lekarka u bolnicama u Sarajevu, Begovom Hanu i Olovu.

Roditelji, brat i sestra stradali su joj u Drugom svetskom ratu. Ona se 17. decembra 1941. priključila Ozrenskom partizanskom odredu. Bila je upravnik bolnice Ozrenskog odreda. Potom je bila referent saniteta Prvog udarnog bataljona i Šeste istočnobosanske udarne brigade. U jednom napadu neprijateljske avijacije 1942. bila je ranjena.

Marta 1943. godine, prilikom evakuacije ranjenika iz manastira Lovnica i okoline Šekovića, formirana je velika partizanska bolnica u selu Donja Trnova, kod Ugljevika, čiji je organizator i upravnik bila Roza. Septembra 1943. godine je postavljena za referenta saniteta i upravnik bolnice 17. istočnobosanske divizije. Kasnije je bila upravnik Hiruške pokretne bolnice Druge armije JA.

U članstvo Komunističke partije Jugoslavije (KPJ) primljena je 1942. godine.

Roza Papo u partizanima

Posle oslobođenja Jugoslavije, nastavila je profesionalnu lekarsku karijeru u Jugoslovenskoj armiji. Završila je specijalizaciju iz infektologije i bila prva načelnica novoformirane Klinike za zarazne bolesti (1961.) na Vojnomedicinskoj akademiji (VMA), a od 1965. godine je bila i profesor za infektivne bolesti. Bila je predsednik Glavne vojno-lekarske komisije VMA.

Penzionisana je u činu general-majora sanitetske službe JNA i uz dr Slavu Blažević, bila jedna od dve žene sa generalskim činom u Jugoslovenskoj narodnoj armiji.

Preminula je 25. februara 1984. godine u Beogradu.

Nosilac je Partizanske spomenice 1941. i brojnih jugoslovenskih odlikovanja, među kojima su Orden zasluga za narod sa srebrnom zvezdom i Orden bratstva i jedinstva sa srebrnim vencem.

Nenad Fogel

HERBERT KRAUS

Herbert Kraus rođen je 13. februara 1910. godine u Bačincima kod Šida u jevrejskoj porodici od oca Marka i majke Johane rođene Kon.

Osnovnu školu završio je u Bačincima, a gimnaziju u Vinkovcima 1929. Medicinski fakultet u Zagrebu završio je 1936, gde je posle odsluženja redovnog vojnog roka radio u Školi narodnog zdravlja, Civilnoj klinici za ginekologiju i Klinici za unutrašnje bolesti. Lekarsku praksu nastavio je u selu Pecka kod Valjeva u okviru Zdravstvene zadruge. Okupacija Jugoslavije zatekla ga je u sastavu vojske Kraljevine Jugoslavije u Bosilegradu. Posle kapitulacije vraća se u Pecku, ali dobija otkaz kao Jevrejin.

Gojko Nikoliš i Herbert Kraus

Pridružio se 1941. godine partizanskom pokretu i radio je kao lekar u Valjevskom i Prvom šumadijskom partizanskom odred. Posle povlačenja partizanskih jedinica za Bosnu, formirao je Prvu pokretnu hiruršku ekipu u Foči i Prvu partizansku pokretnu apoteku. Bio je zamenik načelnika Sanitetskog odeljenja Vrhovnog štaba. Između ostalog, bio je i jedan od organizatora evakuacije ranjenika za Bari, Italija. Tokom leta i jeseni

1944. godine obavljao je dužnost načelnika Sanitetskog odeljenja štaba baze Bari.

Posle završetka Drugog svetskog rata bio je na brojnim rukovodećim dužnostima u Sanitetskoj službi Jugoslovenske narodne armije. Bio je načelnik Glavne vojne bolnice JNA, koja je na njegovu inicijativu prerasla u Vojnomedicinsku akademiju (VMA). Dr Herbert Kraus je ujedno bio prvi njen načelnik, u dva navrata (1949-1953. i 1954-1956).

Zbog postavljena za sekretara za narodno zdravlje Saveznog izvršnog veća, napušta aktivnu vojnu službu (1956. godine) u činu general-majora Sanitetske službe JNA. Od 1962. radi kao direktor Saveznog zavoda za zdravstvenu zaštitu, sve do svoje smrti.

H. Kraus, A. Zimolo, G. Nikoliš i N. Alegreti na Visu, Komiža 1944.

Herbert Kraus, upravnik Vojne bolnice

Tito sa visokim funkcionerima Jugoslavije na otvaranju VMA, s desne strane pored Tita Moša Pijade i Svetozar Vukmanović, s leve Ivan Gošnjak i Koča Popović

S desna na levo dr H. Kraus i dekani medicinskih fakulteta u Beogradu, Ljubljani i Zagrebu B. Šljivić, B.Lavrić i F. Kagoj na otvaranju VMA

Doktori Kraus i Papo (desno)

Dr Andrija Štampar i dr Herbert Kraus

*Članovi Vlade SFRJ sa Josipom Brozom Titom;
dr Herbert Kraus u svojstvu sekretara za zdravlje*

Bio je glavni i odgovorni urednik časopisa Narodno zdravlje, član uredništva Pharmaca, a pisao je i za list Komuna i nosilac je brojnih odlikovanja.

Iz braka sa suprugom Blankom imaju dvoje dece, sina Aleksandra i ćerku Milicu.

Umro je 12. aprila 1970. godine u Beogradu i sahranjen je u Aleji zaslužnih građana na Novom groblju.

Nenad Fogel

Blanka i dr Herbert Kraus 1938.

Spomenik dr Krausu (levo)

SALOMON LEVI

Salomon-Moni Levi rođen je 17. februara 1896. godine u Travniku. Medicinski fakultet završio je 1923. godine u Beču. Za vreme studija, 1922, postaje član Komunističke partije Jugoslavije.

Po završetku studija radi u Zagrebu, gde 1928. godine postaje član rejonskog i Mesnog komiteta KPJ. Za vreme Šestojanuarske diktature, Državni sud za zaštitu države osudio ga je 1929. na deset godina robije koju izdržavao u Sremskoj Mitrovici, Lepoglavi i Mariboru. U Lepoglavi se nalazio u istoj ćeliji sa Josipom Brozom Titom i Jovanom Trajkovićem.

Bio je učesnik NOB od 1941. godine. Tokom rata bio je politički komesar čete, i potom upravnik bolnice u Drvaru. Od 1941. do kraja 1942. godine bio je zamenik političkog komesara Prvog krajiškog partizanskog odreda i onda preuzima dužnost referenta saniteta Sedme krajiške udarne brigade. Tokom 1943. i 1944. godine bio je referent saniteta XVI vojvođanske divizije i Trećeg bosanskog korpusa NOVJ.

Bio je drugi načelnik Vojnomedicinske akademije, od maja 1953. do novembra 1954. godine.

Posle demobilizacije, 1956, postavljen je za predsednika Saveta za zdravstvo Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine. Na toj dužnosti ostao je sve do penzionisanja 1958. godine.

Objavio je više radova sa temom nastanka i razvoja sanitetske službe u toku Narodnooslobodilačkog rata.

Nosilac je Partizanske spomenice 1941, Ordena partizanske zvezde sa zlatnim vencem, Ordena zasluga za narod sa zlatnim vencem, Ordena bratstva i jedinstva sa zlatnim vencem i dr.

Umro je 20. maja 1986. godine u Sarajevu.

Nenad Fogel

ERVIN GINZBERG

Ervin Ginzberg rođen je u Osijeku 10. februara 1915. godine u jevrejskoj porodici od oca Filipa i majke Adele, rođene Zahler. Osnovnu školu i Državnu mušku realnu gimnaziju završio je u Osijeku. Medicinski fakultet završio je u Zagrebu 1939. godine. Po završetku studija imenovan je 1940. za rezervnog sanitetskog poručnika i premešten u Derventu, gde je radio kao lekar. Lekarsku službu nastavio je u Osijeku, a po formiranju NDH premešten je sa grupom jevrejskih lekara u Gradačac, gde su radili na suzbijanju endemskog sifilisa. Avgusta 1943. pristupio je partizanskom pokretu i bio imenovan za referenta saniteta 16. Muslimanske brigade i šef hirurške ekipe 17. divizije. Oslobođenje ga je zateklo na mestu komandanta bolnice u Bledu.

*Tokom operacije za vreme
Drugog svetskog rata*

Sa pripadnicima NOB-a, Bled 1945.

Po dolasku u Beograd, 1946. radio je u Odeljenju za plastičnu hirurgiju, a zatim je bio na specijalizaciji iz opšte hirurgije u Glavnoj vojnoj bolnici u Beogradu. Specijalizaciju je završio na Hirurškoj klinici VMA. Od osnivanja VMA, 1949, radio je na Odeljenju za grudnu hirurgiju Klinike za hirurške bolesti VMA. Dve godine (1952/53.) proveo je na specijalizaciji u SAD. Od 1955 do 1959. bio je načelnik hirurške službe u Vojnoj bolnici u Skoplju i glavni hirurg Treće armije. Doktorirao je 1957. na Medicinskom fakultetu u Skoplju, na kome je izabran i za redovnog profesora ratne hirurgije.

Randolph Field, Texas

Eglin Air Force Base Florida

U svom kabinetu i tokom posete Tita i Koče Popovića VMA

Godine 1959. imenovan je za prvog načelnika novoosnovanog Hirurškog odeljenja u okviru Vojnog instituta za tuberkulozu. Tokom 1962. formirao je jugoslovensku bolnicu u Alžiru. U periodu 1959. do 1981. bio je načelnik Hirurškog odeljenja Instituta za plućne bolesti VMA. Od 1974. redovni je profesor hirurgije na VMA.

Ervin Ginzberg, Herbert Karus i ruski oficir

Ervin Ginzberg i Emanuel Vajs

Bio je član Engleskog kraljevskog hirurškog društva (pored Isodra Pape, jedini iz Jugoslavije) i Američkog hirurškog društva. Takođe je bio gostujući profesor na nekoliko univerziteta u Evropi i SAD. Objavljivao je radove u brojnim časopisima i kooautor nekoliko stručnih knjiga. Učestvovao i izlagao na velikom broju medicinskih kongresa. Rodonačelnik hipotermije, obavljanja hirurških zahvata pod niskom telesnom temperaturom pacijenata...

Redovnu vojnu službu završio je decembra 1981. godine. Nosilac je brojnih vojnih i civilnih odlikovanja.

Ginzberg za govornicom i Isidor Papo (drugi s desna)

Učesnik brojnih konferencija

Bio je u braku sa Tircom, rođenom Kraus, sa kojom ima dvoje dece, ćerku Tamaru i sina Igora.

Umro je u Beogradu 7. jula 1990. godine. Sahranjen je na Jevrejskom groblju u Beogradu.

Nenad Fogel

EMANUEL VAJS

Emanuel Vajs rođen je 11. maja 1914. u Daruvaru, od oca Josipa i majke Margite rođene Najman.

Osnovnu i srednju školu završio je u Osijeku, a medicinski fakultet 1939. u Zagrebu. Radio je u Ogulinu do novembra 1942, kad je interniran u logor u Kraljevici. Iz logora je pobjegao u decembru 1942. Odmah se priključio partizanskim jedinicama, gde je kao lekar radio u raznim borbenim jedinicama. Bio je upravnik bolnice br. 7, referent Saniteta 5. operativne zone, upravitelj bolnice 8. divizije, referent saniteta 7. banijske divizije, upravitelj bolnice Vojnog područja 4/2 i voditelj sanitetskoga odsjeka Vojne oblasti 4. korpusa.

Posle završetka Drugog svetskog rata, od 1949. do 1952, nastavio je usavršavanje kod profesora Ilije Đuričića, na poslediplomskim studijama na Institutu za Patofiziologiju SANU. Posle završenih studija postavljen je za asistenta na Patofiziologiji Vojno Medicinske Akademije u Beogradu. Tokom profesionalne karijere biran je u sva zvanja, zaključno do redovnog profesora. Imao je čin sanitetskoga pukovnika. Bio je i generalni sekretar KOMNIS-a (Komisije za Medicinska Naučna Istraživanja)

U svom naučnom radu bavio se patofiziološkim problemima vezanim za krvne sudove i transplantaciju kože, proučavao je patofiziologiju i prevenciju posttraumatskog šoka. Bio je na usavršavanjima u Engleskoj, Francuskoj i Rusiji.

Sa suprugom Dinkom, rođenom Vićević

Objavio je na desetinu naučnih radova i specijalizovanih udžbenika.

Posle penzionisanja godine 1975. aktivno se bavio biomedicinskom informatikom.

Dobitnik je šest domaćih odlikovanja.

Bio je oženjen sa se Dinkom Vićević. Imali su četvoro dece: Dunja, Dinko, Vlatka i Višnja. Ćerka Vlatka je redovni profesor na Hemijskom fakultetu u Beogradu, Dunja je arhitekta, Dinko je doktor medicinskih nauka, profesor na Stomatološkom fakultetu, a Višnja je ekonomista.

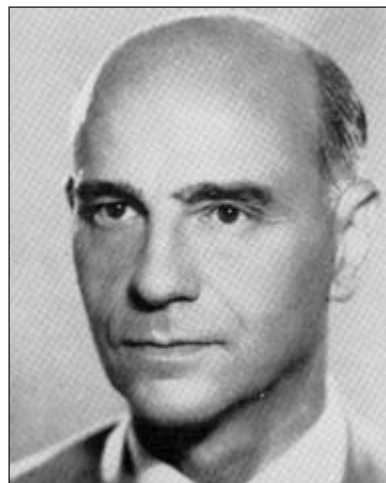
Emanuel Vajs je umro 17. decembra 1995. u Beogradu.

Nenad Fogel

SOLOMON ADANJA

Solomon Adanja rođen je 23. marta 1905. godine u Beogradu. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Beogradu. Medicinski fakultet u Beču upisao je 1924, diplomirao je 1929, gde je i doktorirao 1931. godine. Od povratka u Beograd, 1931, radio je na II hirurškom odeljenju Opšte državne bolnice i na Urološkoj klinici u Beogradu.

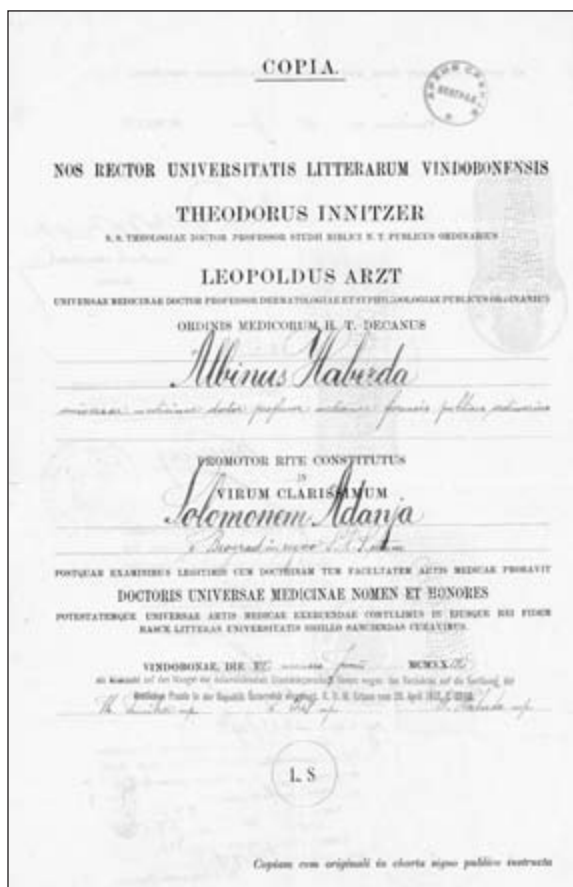
Molbu da mu se dozvoli da volontira podnosi „šefu hirurško – urološkog odeljenja Opšte Državne Bolnice u Beogradu“ profesoru dr Leonu Kojenu 1930. godine. Po pozitivnom mišljenju koje je dr Kojen prosledio „na dalju nadležnost“, Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja Nikola Preka odobrio je 31.X 1930. da se dr Adanja postavi za „lekara volontera“. Isto ministarstvo, po svom aktu br.18155 od 28 VI 1935. dalo je mišljenje da se dr Adanji Solomonu „može priznati pravo na naziv specijaliste iz hirurgije“. Po aktu Ministarstva S. Br. 20025 od 16. juna

1938. daje se mišljenje da dr Adanja Solomon ispunjava sve uslove „za naziv specijalnosti iz urologije... pod uslovom da se odrekne specijalnosti iz hirurgije“.

Za vreme okupacije bio je šef hirurškog odeljenja Jevrejske bolnice u Beogradu (od 15. 7. do 11. 9. 1941.). Svestan šta se sprema Jevrejima iz Srbije odlazi u Mađarsku. Roditelji su mu ubijeni početkom 1942. u Jevrejskom logoru Sajmište.

Po završetku rata radio je kratko vreme u Glavnoj vojnoj bolnici u Beogradu, a zatim sa porodicom odlazi u Sarajevo, gde preuzima dužnost šefa hirurškog odeljenja Vojne bolnice VI armije. Po povratku u Beograd osnovao je Urološkog odeljenja Hirurške klinike Vojno-medicinske akademije u Beogradu. Postavljen je za načelnika

Urološkog odeljenja Hirurške klinike Vojno-medicinske akademije u Beogradu.

Za vanrednog profesora, na predmetu Urologija, izabran je 1959. a redovni profesor VMA postao je 1962. Penzionisan je 1966. godine ali je nastavio da radi kao konsultant/savetnik u bolnici „Dr Dragiša Mišović“. Bio je aktivan u radu Urološke sekcije Srpskog lekarskog društva.

Profesor Adanja se smatra utemeljivačem urološke službe u JNA. Formirao je školu za urologe Vojno-medicinske akademije, osnivač je Urološke sekcije Srpskog lekarskog društva i Udruženja urologa Jugoslavije.

Sa suprugom Katarinom ima kćerke Miru Adanju-Polak, Gordanu Grujić, i sina Đorđa Adanju, koji je nastavio očevim putem kao specijalista urologije.

Umro je u Beogradu 8. oktobra 1978.

Nenad Fogel

DAVID MEL

David Mel rođen je u Sieradžu, Poljska, 27. januara 1912, od oca Moše i majke Estere.

Osnovno i srednje obrazovanje završio je u Poljskoj, koju je napustio zbog numerus clausus-a, zakona koji je ograničavao Jevrejima pravo upisa na fakultete. Studije je nastavio na Medicinskom fakultetu u Belgiji. Od 1932-1939. studirao u Liježu i Briselu, a godine 1939. školovanje nastavlja u Italiji. Na početku rata fašistička vlast ga hapsi i šalje u u logor. Po kapitulaciji Italije, 7. septembra 1943, biva oslobođen i studije medicine završava u Modeni. Po diplomiranju prijavio se kao dobrovoljac za rad u sanitetskoj misiji NOVJ u bolnici Grumo u Bariju.

Odlučio je da ostane u Jugoslaviji i radio je na zbrinjavanju ranjenika u bolnicama na Hvaru, Visu i Lastovu.

Godine 1949. započeo je specijalizaciju epidemiologije na Higijenskom zavodu VMA. Po završetku specijalizacije imenovan je za načelnika laboratorije Instituta za epidemiologiju. Uporedo je radio u nastavi i za docenta je izabran 1967. Za redovnog profesora VMA izabran je 1972.

Zbog velikog doprinosa na stvaranju vakcina u zaštiti od crevnih zaraza, koje se i danas zovu „Melove vakcine“, izabran je za eksperta Svetske zdravstvene organizacije.

Nosilac je brojnih domaćih odlikovanja.

Profesor Mel je preminuo u Beogradu 5. maja 1993. godine.

Nenad Fogel

LEA ROZENCVAJG BOGDANOV

Lea Rozencvajg Bogdanov rođena je u jevrejskoj porodici u Osijeku 9. juna 1916. od oca Eduarda i majke Olge. Osnovnu školu i gimnaziju završila je u Osijeku. Studije medicine započela je 1935. godine u Zagrebu. Okupacija je označila i prekid studija. Svi članovi njene najuže porodice stradali su tokom 1941. Oktobra 1941. Lea se preselila u Beograd. Predstavljala se kao izbeglica iz Bosne pod imenom Olgica Rodić. Zahvaljujući stečenom znanju na medicinskom fakultetu radila je kao medicinska sestra u izbegličkim domovima u Koviljači, Šapcu, Aranđelovcu i Požarevcu. Posle oslobođenja Beograda priključila se partizanskom pokretu. Radila je u sanitetu Prve proleterske brigade i bila je raspoređena na Sremski front.

Bolnica na Sremskom frontu

Studije medicine je završila posle rata i kao vojni stipendista završila je specijalizaciju iz mikrobiologije u Higijenskom zavodu VMA. Imala je čin pukovnika saniteta JNA.

Lea Bogdanov bila je profesor mikrobiologije na VMA. Radila je u Vojnoj bolnici u Beogradu i Zavodu za preventivnu medicinu VMA. Penzionisana je na svoj zahtev 1970.

Umrula je u Beogradu 21. jula 1983.

Nenad Fogel

ALFRED ŠTAJNER

Alfred Štajner (Steiner), rođio se u Slavonskoj Požegi 16. oktobra 1910. godine u jevrejskoj porodici od oca Samuela i majke Celestine.

Osnovnu školu i realnu gimnaziju završio je u Slavonskoj Požegi. Medicinski fakultet završio je u Zagrebu školske 1935/36. Specijalizaciju iz stomatologije i maksilofacijalne hirurgije završio je u Pragu.

Otac Samuel bio je lekar u Slavonskoj Požegi, gde je Alfred u njegovoj ordinaciji radio sve do početka rata.

Po uspostavi NDH, 1941. nastavio je da radi u Slavonskoj Požegi. Tokom 1942. radio je u Zavidovićima i Žepču, da bi se kao dobrovoljac decembra iste godine pridružio partizanima. Bio je raspoređen u bolnici na Petrovoj gori, gde je obavljao dužnost referenta saniteta 6. proleTERSKE divizije, a posle Prvog proleTERSKOGA korpusa. Otac Samuel deportovan je 1942. u Jasenovac, gde je iste godine ubijen.

Dr Štajner u ordinaciji

Po završetku rata, oktobra 1945. nastavio je sa usavršavanjem na Stomatološkoj klinici za čeljusnu hirurgiju u Zagrebu. Bio je upravnik bolnice plastične hirurgije Glavne vojne bolnice u Beogradu. Tokom 1947. boravio je na usavršavanju na Hirurškoj klinici u Ljubljani i Otorinolaringološkoj klinici u Zagrebu. Od 1947. radio je u Glavnoj vojnoj bolnici u Beogradu, stomatološko odeljenje. Za načelnika stomatologije na VMA imenovan je 1950, za vreme njegovog službovanja ovo odeljenje je preimenovano u Odeljenje za maksilofacijalnu hirurgiju. Od 1961. do 1967. bio je na funkciji načelnika VMA.

Tokom bogate karijere na VMA izveo je više generacija maksilofacijalnih hirurga. Bio je veoma cenjen u inostranim krugovima, posebno zbog njegove posvećenosti prevođenju stručne literature sa nemačkog, kao i bliskoj saradnji sa brojnim stručnjacima iz oblasti čeljusne hirurgije tadašnje Jugoslavije: Čupar, Čel-

snik, Svoboda, Riterman i drugi. Zajedno sa njima osnovao je 1965. Udruženje za plastičnu maksilofacijalnih hirurgiju Jugoslavije.

U zvanje docenta za predmet Čeljusna hirurgija na Medicinskom fakultetu u Beogradu izabran je 1959. Za vanrednog profesora izabran je 1964. Penzionisan je decembra 1967. u činu pukovnika.

Nakon penzionisanja predavao je na Medicinskom fakultetu u Osijeku.

Umro u Beogradu 10. novembra 1990.

Nenad Fogel

RECENZIJA

Moje saznanje o Jevrejima profesorima Medicinskog fakulteta poteklo je za vreme studija medicine, kada se za neke profesore znalo da su jevrejskog porekla, a neki od njih, kao napr. Maksim Šternić, posrbili su prezime. Naše tadašnje znanje o pogromu Jevreja za vreme Drugog svetskog rata samo im je davalo neki romantično žrtvenički oreol. Jevrejsko poreklo nije ni malo uticalo na to kako smo ih doživljavali kao lekare i svoje profesore.

Pravo saznanje o Jevrejima na Medicinskom fakultetu, pogodilo me je, bukvalno pogodilo, četiri decenije kasnije. Tada sam se već bavila istorijom razvoja Medicinskog fakulteta u Beogradu. Godine 2010. objavljena je moja Hronika Medicinskog fakulteta u Beogradu (1920-2010) sa spiskom diplomiranih studenata u navedenom periodu.

Za potrebe Arhiva Jugoslavija, gde je pisan biografski rečnik ruskih lekara u Kraljevini Jugoslaviji, izdvojila sam imena Rusa, studenata medicine koji su studirali u Beogradu od osnivanja fakulteta do 1946. Pažljivo sam pregledala spisak i našla 225 ruskih imena. To su bili ili studenti, ruski emigranti koji su nastavili studije u Beogradu, ili deca tih emigranata koji su se upisali na fakultet. Tada sam zapazila i brojna jevrejska imena - 136! Izdvojila sam ih pretpostavljajući da se većina odnosi na Jevreje, državljane Kraljevine Jugoslavije. Navodim samo nekoliko od njih, koji su upisali fakultet od 1925. pa na dalje: Levaj Klara, Hudak Albert, Alkalaj Nisam, Baruh David, Frajdenfeld Pavle, Geršelman Elizabeta, itd... Pogodilo me je saznanje da se njihova imena više nikad kasnije nisu pojavila, bilo gde. Ni u jednoj zdravstvenoj ustanovi, niti na fakultetu. Kao da su ti studenti izčezli.

Zato sam sa zadovoljstvom prihvatila recenziju rukopisa o profesorima medicinskih fakulteta u Srbiji, jevrejskog porekla.

Ova knjiga predstavlja niz od trideset i dve biografije lekara, profesora medicine u Beogradu, Novom Sadu i Nišu i na Vojnomedicinskoj akademiji. Dati su osnovni biografski podaci, stručni i naučno istraživački rad i akademska karijera. Biografije su bile onoliko detaljne, koliko je bilo raspoloživih podataka. Jedne su ilustrovane dokumentacijom, druge fotografijama.

Svima je bilo zajedničko – da su jevrejskog porekla. Radi lakšeg pregleda napravila sam improvizovanu tabelu sa osnovnim podacima. I tada je upao u oči jedan poznat, tragičan podatak. Jevrejsko poreklo odredilo je njihovu sudbinu za vreme Drugog svetskog rata.

Sedmero je bilo u logoru, petoro internirano, dvojica upućena na prinudni rad u okupiranim zemljama, trojicu su ustaše primorale da rade na suzbijanju zaraznih bolesti na terenu. Dvojica su od studentskih dana bili ubeđeni komunisti, i sa još nekolicinom, odmah su se, početkom rata, pridružili Narodno oslobodilačkoj bor-

bi. Njihove porodice su u pogromu delimično ili potpuno uništene. Nametnulo se pitanje, kolika je bila snaga duha tih lekara i medicinara da posle rata nastave ono što se zove normalan život. Oni su to uspeali. Posvetili su se profesiji, zasnovali porodice, nastavili da žive.

Zato smatram da treba da se podseti na rešavanje jevrejskog pitanja, kako se u eufemizmu, između dva rata prošlog veka, nagoveštavalo uništenje jednog celog naroda. To je bio pakleno osmišljen nacistički projekt.

Ninberški rasni zakoni iz trideset pete stigli su u Srbiju četiri-pet godina kasnije, primenjivali su se u školama i fakultetima kao Numerus clausus.

Neposredno po potpisivanju kapitulacije Kraljevine Jugoslavije krenulo je istrebljenje Jevreja. Prvo su ih obeležili jevrejskom zvezdom na odeći, ukinuli sva građanska prava, oduzeli imovinu, terali su ih na prinudni rad, hapsili kao taoce, vozili u dušegupkama, streljali u odmazdama sto za jednoga, zatvarali u logore od Topovskih šupa i Zemuna do onih širom Evrope. Retki su preživeli.

Posle rata, napred spomenuti lekari nastavili su da se bave lekarskim pozivom, uključili su u rad fakulteta, unapređivali nastavu, obučavali nove specijaliste. Bili su i ostali odani i lojalni članovi države u kojoj su živeli i koju su smatrali svojom. Najstariji među njima učestvovali su kao mladi lekari ili medicinari u tri rata koje Srbija vodila od 1912. do 1918. Tada su se izjašnjavali kao Srbi Mojsijeve vere. Zbrinjavali su ranjenike, болоvali i umirali od pegavca, prešli preko Albanije.

Knjigu su napisali akademik Radoje Čolović (hirurg, veliki poznavalac istorije srpske medicine i autor brojnih biografija istaknutih srpskih lekara i profesora), Nenad Fogel (službenik Medicinskog fakulteta, sada predsednik Jevrejske opštine u Zemunu) i Dragan Pantelić (ranije sekretar istog fakulteta, kasnije direktor CI-BID-a). Sva trojica su poznavali Jevreje o kojima je ovde reč, bar one na Medicinskom fakultetu i Vojnomedicinskoj akademiji u Beogradu. O poreklu se nikad nije razgovaralo, kako kaže Fogel. Jer to, tada, izgleda nije ni bilo važno.

Međutim, vremena su se promenila, iz prošlosti su izmилele naizgled zatrte ideologije, fašizam i antisemitizam. Nametnula se ideja da se objave njihove biografije i na taj način izdvoje od drugih univerzitetskih profesora. Zbog njihove tragične prošlosti. Zbog doprinosa koji su nesebično dali državi u kojoj su živeli, narodu čiji su deo bili. Zbog toga što su bili dobri lekari, koji su bez ikakvih rasnih i verskih predrasuda, odano i odgovorno, obavljali svoju profesiju.

Sudbine junaka ove knjige su više nego biografije uspešnih lekara i omiljenih profesora. One su paradigma jednog bezumnog poduhvata, koji ma koliko da je bio precizno isplaniran i nemilosrdno, sistematski sproveden – jednostavno, nije uspeo.

Gotovo svi Jevreji, profesori medicinskih fakulteta, spomenuti u ovoj knjizi su umrli, većina preostalih je u dubokoj starosti. Pisati o njima znači vratiti ih na

mesto na kojem su pripadali, u istoriju srpske medicine i fakultetskog obrazovanja. Njihov stručni i naučni rad obogatio je medicinska saznanja, unapredio zdravstvenu službu u Srbiji i ostavio generacije stručnjaka za sobom.

Ovakve knjige treba štampati, pričati o njima, podeliti ih bibliotekama medicinskih fakulteta i zdravstvenim ustanovama gde će se, kad tad, čitati. Tamo su njihovi stručni potomci, koji će se, sigurna sam, ne malo iznenaditi podacima o svojim profesorima. Kao recenzent iskreno verujem da će rukopis ugledati svetlo dana zahvaljujući finansijskoj podršci Ministarstva za kulturu i informisanje Republike Srbije, Gradskoj opštini Zemun i Jevrejskoj opštini Zemun.

Najbezbedniji život je u istini, kaže jedna jevrejska poslovice. Ova knjiga, skup o trideset i dva istinita života, ispunila je prazninu u razvoju medicinskih fakulteta u Srbiji, istovremeno i istoriju srpske medicine.

Profesor dr Snežana Veljković

**SPISAK STUDENATA JEVREJSKOG POREKLA
DIPLOMIRALI NA MEDICINSKOM FAKULTETU U BEOGRADU
OD 1925. DO 1949. GODINE**

Istraživanje profesora dr Snežane Veljković

1.	Ajzler Vladislav	33.	Fajgelj Ivan
2.	Alkalaj Nisim	34.	Farki Rašela
3.	Altarac Albert	35.	Fertig Roza
4.	Altarac Klara	36.	Fišer Erih
5.	Anaf Marko	37.	Forst Klara
6.	Arueti Maksim	38.	Frajdenfeld Pavle
7.	Atiac Moric	39.	Frajnd Karlo
8.	Aušpic Marija	40.	Frenc Josif
9.	Baruh David	41.	Furman Edmund
10.	Baruh Moša	42.	Gaon Jakob
11.	Bauman Nikola	43.	Geort Himulja
12.	Baumgarten Antor	44.	Geršak Cirial
13.	Bihler Ivan	45.	Geršelman Elizabeta
14.	Bir Fela	46.	Grinbaum Dragutin
15.	Blumenac Nada	47.	Gros Viktor
16.	Braun Cecilija	48.	Hara Julijana
17.	Bril Simon	49.	Hauptman Josif
18.	Ciner Tibor	50.	Hempt Erih Oto
19.	Corn Vener	51.	Hercog Moric
20.	Cvibak Tibor	52.	Hudak Albert
21.	Čiaček Josif	53.	Job Milan
22.	Delari Nian	54.	Josifović Albert
23.	Demšar Ernest	55.	Judin Leonid
24.	Derganc Franc	56.	Jungerman Volf
25.	Dijamand Leopold	57.	Kadaš Agnesa
26.	Drolc Adolf	58.	Keler Aleksandar
27.	Štajner Vladislav	59.	Kiš Andor
28.	Ejdus Branislava	60.	Klajn Endre
29.	Ejdus Lota	61.	Klajn Ilye
30.	Epšajn Ernest	62.	Koh Danila
31.	Ertl Josip	63.	Kon Nada
32.	Fajdigova Lea	64.	Konečni Josip

65.	Kraus Oskar	102.	Šapera Jelisaveta
66.	Kraus Zdenko	103.	Šerl Karlo
67.	Kreps Josif	104.	Šifrara Ivan-Leon
68.	Kut Levi	105.	Šimon Magda
69.	Lakai Mileva	106.	Šlezinger Aleksandar
70.	Ledovski Vadim	107.	Šomlo Olga
71.	Lenart Franc	108.	Špicer Irena
72.	Levaj Klara	109.	Šprung laura
73.	Levenber Deža	110.	Šprung Rudolf
74.	Levi Salvator	111.	Štajner Josif
75.	Levington Harun	112.	Štajun Martin
76.	Liht Antun	113.	Štern Gertruda
77.	Majdelj Irina	114.	Štok Frederika
78.	Malinić Josif	115.	Štrumpf Evgen
79.	Mermelštajn Solomon	116.	Šumc Franjo
80.	Mevorah Isak	117.	Švarc Jeti
81.	Mihajljuk Bulah Nina	118.	Švarc Ljudevit
82.	Nahman Edita	119.	Tajbl Ida
83.	Novak Erih	120.	Temer Ervin
84.	Novak Frane	121.	Tišma Jovanka
85.	Otahal Josip	122.	Tot Samuel
86.	Pertl Emanuel	123.	Vajs Andor
87.	Pijade Rafailo	124.	Vajtman Ivan
88.	Ponikvar Rafael	125.	Vakselj Serafim
89.	Rafal Majer Leo	126.	Valter Bela
90.	Rajner Egon	127.	Varner Or
91.	Rajs Jovan*	128.	Varuh Estiar
92.	Rip Roza	129.	Veber Jakob
93.	Ronai Etuš	130.	Verner Jovan
94.	Ruben Rašela	131.	Vidulić Izak
95.	Ruter Avgustin	132.	Vitine Erna
96.	Samus Viktorija	133.	Vizelj Ana
97.	Satler Eva	134.	Volf Vladimir
98.	Konforti Josif	135.	Zejfert Vera
99.	Sibadoš Eva	136.	Zimolo Anton
100.	Siler Josif		
101.	Singer Aleksandar		

*Biografija na sledećoj strani

JOVAN RAJS

Jovan Rajs, rođen je u Zrenjaninu 1933. Otac mu je bio Hugo Rajs, knjižar, mati Eržebet (Enci) rođena Hercog. Roditelji, brat Đorđe (1930) i najveći deo porodice sa očeve i majčine strane ubijeni su 1941/42 (Topovske Šupe, Staro Sajmište, novosadska „Racija“, Aušvic). Interniran je 1941. sa ostalim zrenjaninskim Jevrejima u „Honvedskoj kasarni,“ a potom transportovani brodovima za Beograd.

Nakon transporta u Beograd, skrivao se skoro godinu dana kod Milorada Carana, Srbina, muža majčine sestre Julije. U oktobru 1942. prešao je preko Tise u Mađarsku. Tu je živeo kod rođaka u Segedinu i pohađao Jevrejsku osnovnu školu.

(Foto Frankie Fouganthin)

Marta 1944. posle okupacije Mađarske, odveden je kao jedanaestogodišnjak u geto, a iz geta na prinudni rad u Austriju. Od 7. decembra 1944. do 8. aprila 1945. bio u logoru Bergen-Belzen, tu je pisao dnevnik i crtao (dnevnik i crteži su izloženi u Muzeju Memorial Bergen-Belzen). U aprilu je, s ostalim jevrejskim zatočenicima logora, korišćen kao „živi štit“ prilikom transporta nemačke vojske. Oslobođen u logoru Terezinštat 8. maja 1945.

Po povratku u Zrenjanin nastavio je školovanje i maturirao 1952. Upisao Medicinski fakultet u Beogradu, diplomirao 1959. Sve vreme živeo kod porodice Caran koja je krila za vreme rata.

Od 1960. do 1968. radio kao asistent Instituta za sudsku medicinu Medicinskog fakulteta u Beogradu gde je i položio specijalistički ispit iz sudske medicine.

Godine 1968. preselio se u Švedsku, specijalizovao kliničku patologiju u Univerzitetskoj bolnici u Linkepingu. Od 1974. zaposlen na Institutu za sudsku medicinu Karolinskog Instituta Medicinskog fakulteta u Stokholmu. Odbranio doktorsku tezu 1978, izabran za docenta 1980, redovni profesor i šef Katedre za sudsku medicinu pri Karolinskom institutu, od 1986. i direktor Zavoda za sudsku medicinu. Penzionisan 2000.

Objavio je preko stopedeset naučna rada iz oblasti opšte sudske medicine, eksperimentalne i kliničke patologije srca, toksikologije, iz oblasti droga, naprasne smrti odojčadi i odraslih, side i suicidologije.

U više navrata bio je predsednik Sudske medicinske sekcije Švedskog lekarskog društva.

Počasni je doktor Semelvajs (Simmelweis) Univerziteta u Budimpešti i Medicinskog fakulteta u Beogradu.

Radio je za Svetsku zdravstvenu organizaciju po pitanju veze side i samoubistva. Referent Švedskog Parlamenta o upotrebi kanabisa i androgenih steroida. Potpredsednik je Švedskog Udruženja preživelih Holokausta. Član je Švedskog saveza književnika.

Iz brojnih naučnih publikacija, navode se samo najznačajnije: *Evaluation of anoxic cell and tissue injury with special reference to the myocardium. A forensic-pathologic and experimental study*, (Doktorska teza, Karolinski Institut Stockholm, 1978); - u saradnji sa T. Härm: *Types of injuries and interrelated conditions of victims and assailants in attempted and homicidal strangulation*. Forensic Sci. Int. 1981; 18(2): 101-123; *Post-mortem findings and possible causes of unexpected death in patients treated with intraventricular pacing*. PACE 1983; 6:4, 751-760 (1983); u saradnji sa P. Rasten-Almqvist, G. Falck, S. Eksborg, B. Andersson: *Sudden infant death syndrome: Post-mortem findings of nicotine and cotinine in pericardial fluid of infants in relation to morphological changes and position at death*. Pediatr. Pathol. Lab. Medicine 1997; 17:83-97; u saradnji sa I. Thiblin, M. Kristiansson: *Anabolic androgenic steroids and behavioural patterns among violent offenders. A medico-legal and psychiatric study*. J. Forensic Psychiatry 1997; 8(2): 299-310; u saradnji sa M. Lundström, M. Broberg, L. Lidberg, O. Lindquist: *Criminal mutilation of the human body in Sweden. A thirty-year medico-legal and psychiatric study*. J. Forensic Sci. 1998; 43(3): 563-580; U saradnji sa S. Eksborg: *Causes and manners of death among users of heroin, methadone, amphetamine, and cannabis in relation to postmortem chemical tests for illegal drugs*. Subst. Use Misuse 2008; 43: 1326-1339.

Objavio je sledeće knjige: u saradnji sa A. Fugelstad: *Narkotika, ett livsfarligt beroende*, Nya Doxa, FRN, 1998; u saradnji sa K. Hjertén: *Ombud för de tystade*, Norstedts, Stockholm, 2001; ova knjiga je prevedena na srpski pod nazivom: *Opunomoćenik ućutkanih*, Partenon, Beograd, 2004; *Fallet Osmo Vallo*, Norstedts, Stockholm, 2003; *Nordens farligaste kvinna*, Norstedts, Stockholm, 2007; *Har du träffat Hitle?* Norstedts, Stockholm, 2009.

Posle penzionisanja predaje sudsku medicinu na Pravnom fakultetu, kao i književno istraživanje na Narodnom univerzitetu u Stokholmu. Volonterski pravi pozorišne predstave i predaje o detinjstvu za vreme Holokausta po srednjim školama, bibliotekama i pri narodnim univerzitetima.

Živi u Stokholmu, sa suprugom Dinom, rođenom Vajs, iz Rume. Imaju dve kćerke, Elizabet (1961) lekar-psihijatar i Maja (1965) pravnik. Imaju petoro unučadi.

Snežana Veljković

ZAHVALNOST

Jevrejska opština Zemun izražava zahvalnost svima koji su na bilo koji način doprineli da ova knjiga ugleda svetlost dana.

Prvenstveno se zahvaljujemo Ministarstvu kulture i informisanja Republike Srbije i Gradskoj opštini Zemun što su prepoznali značaj našeg projekta i finansijski ga pomogli. Takođe se zahvaljujemo i članovima Jevrejske opštine Zemun što su prihvatili da budu sufinansijeri projekta.

Izražavamo najdublju zahvalnost i poštovanje prema profesorima, odnosno profesorkama Medicinskih fakulteta u Srbiji koji su nam pomogli u osvetljavanju njihovog stručnog ali i privatnog života: Profesoru dr Teodoru Kovaču, profesorki dr Esteri Mrčarici, profesorki dr Veri Lukić i profesor dr Aleksandru Kerenjiju.

Zahvaljujemo se porodicama profesora koji nisu više sa nama, pre svega njihovoj deci koja su nam bezuslovno dala sve neophodne informacije kako bi na najbolji način opisali životni put njihovih roditelja. Zahvaljujemo se ćerki akademika Stevana Goldmana, Ani, sinu dr Herberta Krausa, Aleksandru, ćerki profesora Emanuela Vajsa, Zlatki, sinu profesora Ervina Ginzberga, Igoru i sinu profesora Podvinec Srećka, Mihaelu. Takođe se zahvaljujemo kolegama profesora: Akademiku Radoju Čoloviću, koji je dao dozvolu da se pet njegovih tekstova objave i u našem izdanju a uz to nam je dao niz fotografija i uputio nas na brojne izdanja koja su pisala o našim profesorima i profesor Vladimiru Obradoviću, koji je blisko saradivao sa profesorom Rubenom Hanom.

Posebnu zahvalnost dugujemo Stručnoj biblioteci Instituta za naučne informacije Vojnomedicinske akademije Univerziteta odbrane, načelnici Jasmini Majkić, odnosno bibliotekarki Ljiljani Simić koja nam je dala dragocene informacije o njihovim profesorima i Arhivu Srbije iz Beograda. Zahvaljujemo se i doktorki Mirjani Jovančević Drvenici iz Instituta za plućne bolesti Vojvodine u Sremskoj Kamenici.

Zahvaljujemo se na velikoj pomoći Aleksandru Mandiću stručnom saradniku Centra za Izdavačku, Bibliotečku i Informatičku Delatnost Medicinskog fakulteta u Beogradu - CIBID.

*Urednik izdavačke delatnosti
Jevrejske opštine Zemun*

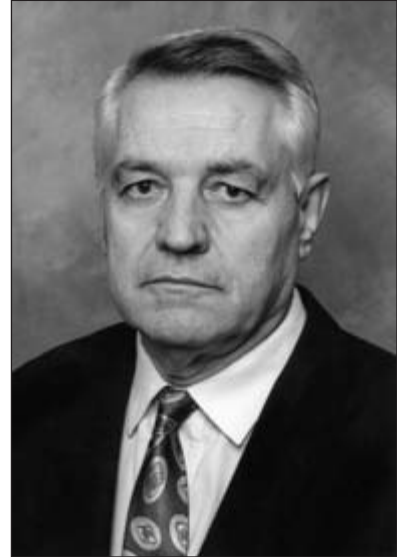
Nenad Fogel

Za potrebe pisanja ove monografije - biografskog leksikona, korišćeni su brojni pisani izvori:

Biografije dugogodišnjih članova Akademije medicinskih nauka Srpskog lekarskog društva, Beograd 2016; Znameniti Jevreji Srbije, biografski leksikon, Beograd 2011; Biografski leksikon, Poznati srpski lekari, Beograd, Toronto 2005; Mi smo preživeli Jevreji o Holokaustu, Beograd 2001 - 2009; Radoje B. Čolović, Nastavnici Medicinskog fakulteta u Beogradu II, III i IV Beograd 2005 – 6 i 7; Profesori medicinskog fakulteta u Beogradu, profesor Savićević, Beograd 1999 i 2007; Istaknuti srpski lekari i profesori, Radoje Čolović, Beograd 2009; Hronika hirurgije u Srbiji, Radoje Čolović, Beograd 2002; Koreni i oslonci medicine, Miša Jevtić, 2004 i 2012; Istaknuti srpski lekari i profesori, Radoje Čolović, 2010. i 2017; Biografski podaci koje su profesori sami pisali prilikom upisa na fakultet, Arhiv Srbije.

**BIOGRAFIJA AKADEMIKA
RADOJA ČOLOVIĆA
Medicinski fakultet u Beogradu**

Profesor dr Radoje Čolović, redovni profesor Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu rođen je u Jugovu, Pljevlja 25.januara 1944. godine od oca Boža i majke Darinke Klačar. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Pljevljima sa odličnim uspehom. Medicinski fakultet u Beogradu upisao je školske 1963/64 a završio 1968.godine kao najbolje diplomirani student medicine i stomatologije u Srbiji i dobio godišnju nagradu SLD. Vojni rok je odslužio 1970.godine a zatim je 6 meseci radio u Banatskom Karađorđevu a potom 14 meseci na hirurškom odeljenju Kliničke bolnice grada Beograda. Na Drugu hiruršku kliniku primljen je aprila 1972.godine gde je specijalizirao hirurgiju. Specijalistički ispit iz hirurgije položio je sa odličnim uspehom 1976. godine. Tokom 1978. god. bio je na kraćim usavršavanjima iz kardiopulmonalne perfuzije u Ženolijeu i Londonu. Godine 1981/82. proveo je 12 meseci kao stipendista Britanskog Saveta u Velikoj Britaniji kod M.Najta, Lorda Smita od Marloa i LH Blumgarta (M. Knight-a, Lord-a Smith-a of Marlow i LH Blumgart-a). Posle toga više puta je boravio do 3 meseca u bolnicama Hamersmit, Kings Koledž i Sv Đorđe (Hammersmith Hospital, King's College Hospital i St George's Hospital). Pohađao je 11 poslediplomskih kurseva iz hepato-bilio-pankreatične hirurgije u Imperial College School of Medicine u Londonu.

Doktorirao je 1983.godine. U zvanje asistenta izabran je 1978, docenta 1985, vanrednog profesora 1990, a u zvanje redovnog profesora 1995. godine. Od 1987. god. načelnik je IX odeljenja Prve hirurške klinike a od oktobra 1999. godine do aprila 2001. god. bio je njen direktor. Od marta 2001. godine do kraja 2002. godine bio je šef katedre hirurgije na Medicinskom fakultetu. Vanredni je član Akademije medicinskih nauka Srpskog lekarskog društva od 1996. a redovni od 2000.godine. Za dopisnog člana SANU izabran je 2003. godine. Dobitnik je godišnje nagrade SLD za naučnoistraživački rad za 2000. godinu.

Član je Srpskog lekarskog društva od 1968.god. Više puta je bio član Upravnog odbora Hirurške sekcije SLD a 12 godina bio njen sekretar a predsednik u dva mandata, od 2000 do 2004. god. kada je izabran za njenog počasnog predsednika. Član je Udruženja hirurga Jugoslavije, počasni član Udruženja herniologa Jugoslavije i član više međunarodnih hirurških društava: Internacionalnog udru-

ženja hirurga i gastroenterologa (IASG), Kolegijuma Internacionalnih digestivnih hirurga(CICD), Evropskog udruženja digestivnih hirurga (EDS) i Međunarodnog hepato-bilio-pankreatičnog udruženja (IHPBA). Član je uredništva Akta Hirurgika Jugoslavika (ACI), Srpskog arhiva za celokupno lekarstvo i Arhiva za gastroenterologiju.

Publikovao je 320 radova: 19 u inostranim i 181 u domaćim časopisima, 5 u zbornicima radova s međunarodnih kongresa, 22 u zbornicima s domaćih kongresa, 39 u zbornicima rezimea s međunarodnih kongresa i 54 rezimea radova sa domaćih kongresa. Održao je 96 predavanja, uključujući uvodna predavanja na kongresima i simpozijumima. Autor je 4 knjige: Hirurgija bilijarnog trakta, Zavad za udžbenike i nastavna sredstva, (ZUNS), Beograd 1998.godine, Hirurgija pankreasa (ZUNS), Beograd 1998.godine, 50 godina hirurške sekcije Srpskog lekarskog društva, Prosveta, Beograd, 2000. godine i autor i glavni urednik knjige Hronika hirurgije u Srbiji, Prosveta, Beograd, 2002. godine. Koautor je dve knjige: Slezina (ZUNS), 1997. godine i Venski tromboembolizam u hirurgiji ((ZUNS), 2000. godine Autor je 13 poglavlja u 6 knjiga uključujući i 2 udžbenika hirurgije.

Poslednjih godina, profesor Čolović se bavio i izučavanjem istorije naše hirurgije. Rezultat toga rada su knjige 50 godina Hirurške sekcije Srpskog lekarskog društva i Hronika hirurgije u Srbiji. Od posebnog značaja je knjiga Hronika hirurgije u Srbiji koja u stvari predstavlja istoriju hirurgije u Srbiji. U toj knjizi on je napisao nekoliko najznačajnijih poglavlja i biografije većeg broja najznačajnijih hirurga Srbije. U našoj medicinskoj historiografiji nije bilo sveobuhvatnog dela koje bi obrađivalo razvoj neke medicinske discipline u Srbiji od perioda uvođenja moderne medicine sredinom druge polovine 19.veka. Hronika hirurgije u Srbiji je prvo takvo delo i zato predstavlja i delo od velikog značaja. Ono bi moglo biti podsticaj i da se obradi razvoj drugih grana medicine u nas.

IZLOŽBENI PANOI

JEVREJI PROFESORI MEDICINSKIH FAKULTETA U SRBIJI

Jevreji su uvek bili lojalni građani država u kojima su živeli posle proгона iz Svete zemlje. Ljubav prema Srbiji iskazivali su na specifičan način. Za sebe su govorili da su Srbi Mojsijeve vere!

Izložba i knjiga posvećene su Jevrejima profesorima Medicinskih fakulteta i njihovom doprinosu razvoju visokoškolskog i zdravstvenog sistema u Kraljevini Srbiji i Jugoslaviji, posleratnoj Jugoslaviji i današnjoj Srbiji.

Na Medicinskim fakultetima u Srbiji predavalo je 32 profesora jevrejskog porekla, od toga na Beogradskom 13, Novosadskom sedam, Niškom dvoje i na VMA deset.

BEOGRAD

Leon Kojen
Solomon Davidović
Marta Doder Husar
Toma Štraser
Vera Lukić
Josif Vesel
Maksim Šternić
Srećko Podvinec
Zdenko Levental
Benko Adanja
Nikola Volf
Marko Anaf
Ruben Han

VMA

Izidor Papo
Roza Papo
Herbert Kraus
Salamon Levi
Ervin Ginzberg
Emanuel Vajs
Solomon Adanja
David Mel
Lea Rozencvajg-
Bogdanov
Alfred Štajner

NOVI SAD

Teodor Kovač
Aleksandar Kerenji
Stevan Goldman
Đorđe Fišer
Ivan Piliš
Miroslav Štajnic
Suzana Štajnic

NIS

Estera Mrčarica
Eva Levi Jovović

2019.

JEVREJI PROFESORI MEDICINSKIH FAKULTETA U SRBIJI

MEDICINSKI FAKULTET U BEOGRADU
OSNOVAN 9. XII 1920.

Leon Kojen (Koen)
1876 - 1949

Solomon Davidović
1891 -1974

Marta Doder Husar
1920 - 2005

Zdenko Levental
1914 - 1999

Toma Štraser
1922 - 2001

Nikola Volf
1922 - 1995

Benko Adanja
1936 -2000

JEVREJI PROFESORI MEDICINSKIH FAKULTETA U SRBIJI

MEDICINSKI FAKULTET U BEOGRADU
OSNOVAN 9. XII 1920.

Marko Anaf
1909 - 2009

Josif Vesel
1927 -2015

Srećko Podvinec
1899 - 1985

Ruben Han
1946 -2008

Maksim Šternić
1921 - 1999

Vera Lukić
1936 -

JEVREJI PROFESORI MEDICINSKIH FAKULTETA U SRBIJI

VOJNOMEDICINSKA AKADEMIJA JNA
OSNOVANA 1949.

Herbert Kraus, 1910 – 1970

Izidor Papo
1913 - 1996

Roza Papo
1914 - 1984

Ervin Ginzberg
1915 - 1990

Salomon Levi
1896 - 1986

JEVREJI PROFESORI MEDICINSKIH FAKULTETA U SRBIJI

VOJNOMEDICINSKA AKADEMIJA JNA
OSNOVANA 1949.

Emanuel Vajs
1914 - 1995

Solomon Adanja
1905 - 1978

David Mel
1912 - 1993

Lea Rozencvajt Bogdanov
1916 - 1983

Alfred Štajner
1910 - 1990

Dan Vojnomedicinske akademije, od raspada Jugoslavije, obeležava se 2. marta kao sećanje na 2. mart 1844. godine kada je knez Aleksandar Karađorđević potpisao Ukaz kojim se proglašava "Zakon o ustrojeniju špitalja Centralne vojske".

JEVREJI PROFESORI MEDICINSKIH FAKULTETA U SRBIJI

MEDICINSKI FAKULTET U NOVOM SADU
OSNOVAN 18. V 1960.

Teodor Kovač
1923 -

Aleksandar Kerenji
1940 -

Đorđe Fišer
1920 - 1989

Ivan Piliš
1919 - 1991

Stevan Goldman, 1914 - 1988

MEDICINSKI FAKULTET U NIŠU
OSNOVAN 18. V 1960.

Estera Mrčarica, 1933 -

Eva Levi Jovović, 1924 - 2012

**CIP- Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије**

378-057.175:61(=411.16)(497.11):929
61(=411.16)(497.11):929

ФОГЕЛ, Ненад, 1950-

Јевреји професори медицинских факултета у Србији / Nenaд Fogel,
Radoje Čolović i Dragan Pantelić. - Zemun : Jevrejska opština
Zemun, 2019 (Lazarevac : LaPressing). - 113 str. : ilustr. ; 30 cm

Slike autora. - Tiraž 500. - Str 101-103: Recenzija / Snežana
Veljković. - Biografija akademika Radoja Čolovića Medicinski
fakultet u Beogradu: str. 111-112.

ISBN 978-86-88297-18-9

1. Чоловић, Радоје, 1944- [аутор] 2. Пантелић, Драган, 1951-
[аутор]
а) Јеврејски професори медицинског факултета -- Србија --
Биографије

COBISS.SR-ID 280860428

Projekat pomogli:

**MINISTARSTVO
KULTURE I
INFORMISANJA**

JOZ
Jevrejska opština Zemun

**GRADSKA
OPŠTINA
ZEMUN**

ISBN 978-86-88297-18-9